

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNA

LUDNOŚĆ, RUCH NATURALNY I MIGRACJE
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W 2011 R.

*POPULATION, VITAL STATISTICS AND MIGRATION
IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2011*

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

POZNAŃ, GRUDZIEŃ
POZNAŃ, DECEMBER 2012

KOMITET REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*
URZĘD STATYSTYCZNEGO W POZNANIU *OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ*

Przewodniczący *President*

Jacek Kowalewski

Redaktor główny *Editor in chief*

Tomasz Klimanek

Członkowie *Members*

Danuta Brzozowska, Małgorzata Gniot, Piotr Jastrzębski, Jolanta Konieczna, Ewa Kowalka,
Kazimierz Kruska, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak

Sekretarz *Secretary*

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań *Publication was prepared in Division of Aggregate*
Zbiorczych Wielkopolskiego Ośrodka Badań *Studies in Regional Surveys Centre of Wielkopolska*
Regionalnych przez Zespół w składzie: *by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Hanna Cieślińska, Ewa Filipczuk, Marta Kowalczyk,
Ewa Kowalka, Katarzyna Pięta, Maciej Pilarski, Leszek Siwka, Ewelina Żelobowska

ISSN 1733-6945

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ul. Jana H. Dąbrowskiego 79, 60-959 POZNAŃ

Kontakt: tel. 61 27 98 200

Contact fax 61 27 98 100

e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://www.stat.gov.pl/poznan>

Internet address

Cena 18,00 zł

Price

PRZEDMOWA

Publikacja elektroniczna *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie wielkopolskim w 2011 r.* jest cyklicznym opracowaniem poświęconym bieżącej sytuacji demograficznej województwa wielkopolskiego. W tegorocznym wydaniu zaprezentowane dane zostały zbilansowane na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Pod względem tematyki, konstrukcji oraz formy prezentacji opracowanie *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie wielkopolskim w 2011 r.* nawiązuje do poprzedniej edycji. Wychodząc naprzeciw potrzebom odbiorców danych statystycznych, zasadniczą część opracowania, którą stanowią tablice, przygotowano w formacie MS EXCEL, ułatwiającym wykorzystanie materiału statystycznego przy prowadzeniu własnych analiz. Zawiera ona bogaty zestaw informacji dotyczących stanu i struktury ludności, ruchu naturalnego, kierunków i natężenia migracji, mediany wieku i przeciętnego trwania życia, a także płodności kobiet i współczynników reprodukcji ludności. Dane zaprezentowano w przekroju terytorialnym, możliwie szeroko wykorzystując wykresy mapowe, podkreślające przestrzenny aspekt analizowanych zjawisk. Zdarzenia demograficzne, takie jak urodzenia, zgony, małżeństwa, separacje i rozwody przedstawiono w ujęciu strukturalnym. Sytuację demograficzną województwa wielkopolskiego ukazano na tle wskaźników ogólnopolskich i w odniesieniu do pozostałych województw. Uzupełnieniem wyników ujętych w części tabelarycznej są wykresy ilustrujące niektóre cechy, zjawiska i zaobserwowane tendencje.

Podsumowaniem opracowania jest komentarz, w którym dokonano syntezy zaprezentowanych danych, traktując rok 2010 jako podstawę odniesienia.

Polecając uwadze Państwa opracowanie *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie wielkopolskim w 2011 r.*, mam nadzieję, że spełni ono oczekiwania stałych i nowych Odbiorców oraz zachęci do szerszego zainteresowania się tą problematyką.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

dr Jacek Kowalewski

Poznań, grudzień 2012 r.

PREFACE

The electronic publication entitled Population, vital statistics and migration in Wielkopolskie Voivodship in 2011 is a periodical statistical review of the demographic situation in the Wielkopolskie Voivodship. This year's edition is based on data from the Population and Housing Census 2011.

In terms of its scope, structure and form of presentation, the publication continues the format of the previous edition. To meet the needs of statistical data users, the major part of the review, containing tabulated information, is available as MS EXCEL files to facilitate analytical applications. It comprises a wide range of information about the population structure, vital statistics, directions and intensity of migration, median age and life expectancy, women's fertility and reproduction rates. Data is presented in territorial breakdowns, using maps to highlight the spatial variation of the phenomena of interest. Demographic events, such as births and deaths, marriages, separations and divorces are broken down by age and sex. The demographic situation of the voivodship is contrasted with figures for the whole country and other voivodships. The tabulated data section is complemented by charts illustrating selected variables, phenomena and emerging tendencies.

The review concludes with a commentary containing a synthetic summary of the information presented with reference to the year 2010.

I recommend the present publication entitled Population, vital statistics and migration in Wielkopolskie Voivodship in 2011 in the hope that it will meet readers' expectations and encourage them to explore the topic further.

*Director
of Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski, PhD

Poznań, December 2012

SPIS TREŚCI**CONTENTS**

		Str. <i>Page</i>
Przedmowa	<i>Preface</i>	3–4
Znaki umowne. Ważniejsze skróty	<i>Symbols. Major abbreviations</i>	9
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	10
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	11
Wyniki badań – synteza	<i>Results of surveys – synthetic</i>	15
Stan i struktura ludności	<i>Size and structure of population</i>	15
Ruch naturalny	<i>Vital statistics</i>	16
Małżeństwa	<i>Marriages</i>	17
Rozwody	<i>Divorces</i>	18
Urodzenia	<i>Births</i>	19
Zgony	<i>Deaths</i>	21
Migracje	<i>Migration of population</i>	22
Podsumowanie	<i>Summary</i>	23

SPIS TABLIC**LIST OF TABLES**

		Tabl. <i>Table</i>
Ważniejsze dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności	<i>Major data on the population size, vital statistics and migration</i>	
Stan, ruch naturalny i saldo migracji według podregionów (NTS 3), powiatów (LAU 1) i gmin (LAU 2) w 2011 r.	<i>Population, vital statistics and net migration by subregions (NUTS 3), powiats (LAU 1) and gminas (LAU 2) in 2011</i>	I
Ruch naturalny i saldo migracji według województw (NTS 2) w 2011 r.	<i>Vital statistics and net migration by voivodships (NUTS 2) in 2011</i>	II
Ludność województwa wielkopolskiego na tle kraju w 2011 r.	<i>Population of Wielkopolskie Voivodship against the background of the Poland in 2011</i>	III
Uszeregowanie gmin województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2011 r.	<i>Arrangement of gminas of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2011</i>	IV
Uszeregowanie powiatów i miast na prawach powiatu województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2011 r.	<i>Arrangement of powiats and cities with powiat status of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2011</i>	V
Uszeregowanie województw według wybranych cech w 2011 r.	<i>Arrangement of voivodships by selected characteristics in 2011</i>	VI
Stan i struktura ludności	<i>Size and structure of population</i>	
Ludność według płci, wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r.	<i>Population by sex, age and place of residence in 2011</i>	1
Ludność według płci i wieku oraz podregionów (NTS 3), powiatów (LAU 1) i gmin (LAU 2) w 2011 r.	<i>Population by sex and age as well as subregions (NUTS 3), powiats (LAU 1) and gminas (LAU 2) in 2011</i>	2
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według podregionów (NTS 3), powiatów (LAU 1) i gmin (LAU 2) w 2011 r.	<i>Working and non-working age population by subregions (NUTS 3), powiats (LAU 1) and gminas (LAU 2) in 2011</i>	3

Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku oraz podregionów (NTS 3), powiatów (LAU 1) i gmin (LAU 2) w 2011 r.	<i>Population by biological and educational groups of age as well as subregions (NUTS 3), powiats (LAU 1) and gminas (LAU 2) in 2011</i>	4
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci oraz podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1) w 2011 r.	<i>Median age of population by sex as well as subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011 ...</i>	5
Powiaty i ludność w powiatach w 2011 r.	<i>Powiats and population in powiats in 2011</i>	6
Miasta i ludność w miastach w 2011 r.	<i>Towns and urban population in 2011</i>	7
Gminy zamieszkane przez ludność wiejską w 2011 r.	<i>Gminas inhabited by rural population in 2011</i>	8
Ludność według płci, miejsca zamieszkania i województw (NTS 2) w 2011 r.	<i>Population by sex, place of residence and voivodships (NUTS 2) in 2011</i>	9
Ludność według płci i wieku oraz województw (NTS 2) w 2011 r.	<i>Population by sex and age as well as voivodships (NUTS 2) in 2011</i>	10
Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku oraz województw (NTS 2) w 2011 r.	<i>Population by biological and educational groups of age as well as voivodships (NUTS 2) in 2011 ..</i>	11
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według województw (NTS 2) w 2011 r.	<i>Working and non-working age population by voivodships (NUTS 2) in 2011</i>	12
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics</i>	
Małżeństwa	<i>Marriages</i>	
Małżeństwa zawarte w 2011 r. według wieku nowożeńców	<i>Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2011</i>	13
Małżeństwa zawarte w 2011 r. według poziomu wykształcenia nowożeńców	<i>Marriages contracted by educational level of bridegrooms and brides in 2011</i>	14
Małżeństwa wyznaniowe zawarte w 2011 r.	<i>Church or religious marriages contracted in 2011 ..</i>	15
Małżeństwa zawarte w 2011 r. według podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Marriages contracted by subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	16
Separacje	<i>Separations</i>	
Separacje orzeczone prawomocnie w 2011 r. według wieku separowanych w momencie wniesienia powództwa	<i>Separations by age of spouses at the moment of filling petition for separation in 2011</i>	17
Separacje orzeczone prawomocnie w 2011 r. według liczby małoletnich dzieci	<i>Separations by number of underage children in 2011</i>	18
Separacje orzeczone prawomocnie w 2011 r. według podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Separations by subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	19
Rozwody	<i>Divorces</i>	
Rozwody orzeczone prawomocnie w 2011 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2011</i>	20
Rozwody orzeczone prawomocnie w 2011 r. według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	<i>Divorces by number of underage children in a marriage in 2011</i>	21
Rozwody orzeczone prawomocnie w 2011 r. według podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Divorces by subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	22
Urodzenia	<i>Births</i>	
Urodzenia w 2011 r.	<i>Births in 2011</i>	23
Urodzenia żywe w 2011 r. według kolejności urodzenia dziecka i wieku matki	<i>Live births by birth order and age of mother in 2011</i>	24
Urodzenia w 2011 r. według płci oraz podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Births by sex as well as subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	25

		Tabl. <i>Table</i>
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2011 r. według podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Female fertility and reproduction rates of population by subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	26
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności według województw (NTS 2) w 2011 r.	<i>Female fertility and reproduction rates of population by voivodships (NUTS 2) in 2011</i>	27
Zgony	Deaths	
Zgony w 2011 r. według płci i wieku	<i>Deaths by sex and age in 2011</i>	28
Zgony w 2011 r. według płci i wieku oraz podre- gionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Deaths by sex and age as well as subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	29
Zgony w 2010 r. według wybranych przyczyn i płci zmarłych oraz podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Deaths by selected causes and sex of deceased as well as subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2010</i>	30
Zgony niemowląt w 2011 r. według płci i wieku ...	<i>Infant deaths by sex and age in 2011</i>	31
Zgony niemowląt w 2010 r. według wybranych przyczyn	<i>Infant deaths by selected causes in 2010</i>	32
Przeciętne trwanie życia w 2011 r. według województw (NTS 2)	<i>Life expectancy by voivodships (NUTS 2) in 2011 ...</i>	33
Migracje ludności	Migration of population	
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały w 2011 r. według płci i wieku migrantów	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants in 2011 ...</i>	34
Migracje ludności na pobyt stały w 2011 r. według płci oraz podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Migration of population for permanent residence by sex as well as subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	35
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały w 2011 r. według płci oraz podregionów (NTS 3) i powiatów (LAU 1)	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex as well as subregions (NUTS 3) and powiats (LAU 1) in 2011</i>	36
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały w 2011 r. według województwa (NTS 2) obecnego i poprzedniego miejsca zamieszkania ..	<i>Internal migration of population for permanent residence by present and previous voivodship (NUTS 2) place of residence in 2011</i>	37
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały w 2011 r. według kontynentów, krajów oraz płci migrantów	<i>International migration of population for permanent residence by continents, countries as well as sex of migrants in 2011</i>	38
Migracje ludności według województw (NTS 2) w 2011 r.	<i>Migration of population by voivodships (NUTS 2) in 2011</i>	39

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Str. <i>Page</i>
1. Podział terytorialny województwa wielkopolskiego w 2011 r.	<i>Territorial division of Wielkopolskie Voivodship in 2011</i>	24
2. Ludność według gmin, powiatów i podregionów w 2011 r.	<i>Population by gminas, powiats and subregions in 2011</i>	25
3. Ludność według płci i wieku w 2011 r.	<i>Population by sex and age in 2011</i>	26
4. Ludność według płci i biologicznych grup wieku w 2011 r.	<i>Population by sex and biological groups of age in 2011</i>	27
5. Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku w 2011 r.	<i>Population by sex and economic groups of age in 2011</i>	27

		Str. <u>Page</u>
6. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według płci w 2011 r.	<i>Non-working age population per 100 persons of working age by sex in 2011</i>	27
7. Ludność według płci, ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2011 r.	<i>Population by sex, economic groups of age and powiats in 2011</i>	28
8. Ludność w wieku poniżej 25 lat w % ludności ogółem według gmin, powiatów i podregionów w 2011 r.	<i>Population at age below 25 years in % of total population by gminas, powiats and subregions in 2011</i>	29
9. Ludność w wieku 65 lat i więcej w % ludności ogółem według gmin, powiatów i podregionów w 2011 r.	<i>Population at age 65 years and more in % of total population by gminas, powiats and subregions in 2011</i>	30
10. Ruch naturalny ludności według gmin, powiatów i podregionów w 2011 r.	<i>Vital statistics by gminas, powiats and subregions in 2011</i>	31
11. Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics</i>	32
12. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2011 r.	<i>Female fertility and reproduction rates of population in 2011</i>	33
13. Zgony według płci, wybranych przyczyn i powiatów w 2010 r.	<i>Deaths by sex, selected causes and powiats in 2010 ..</i>	34
14. Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	<i>Life expectancy at 0 age</i>	34
15. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów w 2011 r. ..	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants in 2011</i>	35
16. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały według gmin, powiatów i podregionów w 2011 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence by gminas, powiats and subregions in 2011</i>	36
17. Napływ migrantów z innych województw do województwa wielkopolskiego na pobyt stały według płci w 2011 r.	<i>Inflow of migrants from other voivodships to Wielkopolskie Voivodship for permanent residence by sex in 2011</i>	37
18. Odpływ migrantów z województwa wielkopolskiego do innych województw na pobyt stały według płci w 2011 r.	<i>Outflow of migrants from Wielkopolskie Voivodship to other voivodships for permanent residence by sex in 2011</i>	37
19. Odpływ migrantów z województwa wielkopolskiego na pobyt stały do wybranych krajów i kontynentów według płci w 2011 r.	<i>Outflow of migrants from Wielkopolskie Voivodship for permanent residence to selected countries and continents by sex in 2011.....</i>	38
20. Gęstość zaludnienia i saldo migracji według województw w 2011 r.	<i>Population density and net migration by voivodships in 2011</i>	39
21. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według województw w 2011 r.	<i>Working and non-working age population by voivodships in 2011</i>	39
22. Ruch naturalny ludności według województw w 2011 r.	<i>Vital statistics by voivodships in 2011</i>	40
23. Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat według województw w 2011 r.	<i>Life expentancy at 0 age by voivodships in 2011</i>	40

ZNAKI UMOWNE

SYMBOLS

Kreska	(–)	–	zjawisko nie występuje. <i>magnitude zero.</i>
Zero	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(·)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	(x)	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” “Of which”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

MAJOR ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	nr (Nr)	=	numer
thous.	=	<i>thousand</i>	No.	=	<i>number</i>
km	=	kilometr <i>kilometre</i>	poz.	=	pozycja <i>item</i>
p.proc.	=	punkt procentowy <i>percentage point</i>	tabl.	=	tablica <i>table</i>
r.	=	rok <i>year</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
cd.	=	ciąg dalszy	UE	=	Unia Europejska
cont.	=	<i>continued</i>	EU	=	<i>European Union</i>
dok.	=	dokończenie	WE	=	Wspólnoty Europejskie
cont.	=	<i>continued</i>	EC	=	<i>European Communities</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano **w każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.

W tablicach zawierających informacje w podziale na **miasta i wieś**, przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” – pozostałe terytorium województwa.

2. Dane prezentowane są w układzie *Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)*, opracowanej na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)*, obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 czerwca 2003 r., z późniejszymi zmianami). Klasyfikacja ta ma na celu zapewnienie zbierania, opracowywania i udostępniania na obszarze UE porównywalnych danych dla określonych statystyk regionalnych państw członkowskich.

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały także dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony. NTS dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

– trzy określono jako poziomy regionalne, gdzie:

poziom 1 – **regiony (NTS 1; 6 jednostek)** – grupują jednostki szczebla wojewódzkiego,

poziom 2 – **województwa (NTS 2; 16 jednostek)**,

poziom 3 – **podregiony (NTS 3; 66 jednostek)** – grupują jednostki szczebla powiatowego;

– dwa określono jako poziomy lokalne, gdzie:

poziom 4 – **powiaty i miasta na prawach powiatu (LAU 1; 314 + 65 jednostek)**,

poziom 5 – **gminy (LAU 2; 2478 jednostek)**.

Województwo wielkopolskie jest podzielone na 6 podregionów, 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 226 gmin, w tym 19 miejskich, 90 miejsko-wiejskich i 117 wiejskich.

3. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

GENERAL NOTES

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according **to the administrative division of the country in a given period**.

In tables including information in division **urban areas and rural areas**, the term “urban areas” is understood as an area located within the administrative borders of these units, while a “rural areas” is understood as the remaining territory of the voivodship.

2. Data are presented in accordance with the *Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)*, compiled on the basis of the *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)* officially adopted in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26th May 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21st June 2003, with later amendments). The Classification ensures the collection, analysis and dissemination on the EU territory of comparable data for particular regional statistics domains of Member States.

The *Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)* was developed on the basis of the existing three-tier division of the country into voivodships, powiats and gminas – within which two additional non-administrative levels were established i.e., regions and subregions. NTS divides Poland into territorial units, hierarchically interrelated at 5 levels, of which:

– three levels were defined as regional, where:

level 1 – **regions (NUTS 1; 6 units)** – grouping together voivodships,

level 2 – **voivodships (NUTS 2; 16 units)**,

level 3 – **subregions (NUTS 3; 66 units)** – grouping together powiats);

– two levels were defined as local, where:

level 4 – **powiats and cities with powiat status (LAU 1; 314 + 65 units)**,

level 5 – **gminas (LAU 2; 2478 units)**.

Wielkopolskie Voivodship is divided into 6 subregions, 31 powiats, 4 cities with the powiat status and 226 gminas, including 19 urban, 90 urban-rural and 117 rural ones.

3. Due to the electronic mode of data processing, in some cases component totals may differ from the amount given in the “total” field.

UWAGI METODYCZNE

1. Dane o liczbie ludności zostały opracowane **metodą bilansową**, według następującego schematu:

$$L_k = L_p + u - z + m - w \pm p, \text{ gdzie}$$

L_k – stan ludności na końcu okresu (roku, kwartału),

L_p – stan ludności na początku okresu (roku, kwartału),

u – urodzenia żywe,

z – zgony,

m – zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału administracyjnego i z zagranicy),

w – wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału administracyjnego i za granicę),

p – przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych.

Podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2011 r.

2. Dane o liczbie i strukturze ludności w przekroju terytorialnym opracowano według **faktycznego miejsca zamieszkania**, czyli ujęto ludność zameldowaną na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego (gminie) i faktycznie tam mieszkającą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy ponad 3 miesiące).

3. Wyróżnia się następujące **ekonomiczne grupy wieku**:

- wiek przedprodukcyjny,
- wiek produkcyjny,
- wiek poprodukcyjny.

4. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata, i **niemobilnym**, tj. 45–64 lata u mężczyzn, 45–59 lat u kobiet. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat, oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. 65 lat i więcej u mężczyzn, 60 lat i więcej u kobiet.

5. Wyróżnia się następujące **biologiczne grupy wieku**:

- 0–14 lat,
- 15–64 lata,
- 65 lat i więcej.

6. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, której połowa ludności jeszcze nie przekroczyła, a druga połowa już osiągnęła.

METHODOLOGICAL NOTES

1. Data on size of population have been prepared using the **balance method**, according to the following pattern:

$$P_e = P_b + b - d + r - c \pm ch, \text{ where}$$

P_e – size of population at the end of the period (year, quarter),

P_b – size of population at the beginning of the period (year, quarter),

b – life births,

d – deaths,

r – registrations for permanent residence (moving from other units of administrative division and from abroad),

c – cancellation of registration for permanent residence (in connection with moving to other units of administrative division and abroad),

ch – changes in population caused by administrative changes.

The basis of the balance are the results of the National Population and Housing Census as of 31st March 2011.

2. Data on the size and structure of population by territorial division were prepared according to the **usual place of residence** – i.e. including the people registered for permanent residence in a given unit of administrative division (gmina) and actually living there and people staying there temporarily (registered for temporary residence for over 3 months).

3. **Economic groups of age** are specified as follows:

- pre-working age,
- working age,
- post-working age.

4. The **working age population** is refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. **Biological groups of age** are specified as follows:

- 0–14 years,
- 15–64 years,
- 65 years and more.

6. **Median age** of population is a parameter determining the exact age, which half of population already exceeded and second half – did not reach yet.

7. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano w odniesieniu do:

- małżeństw – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacji – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- rozwodów – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- urodzeń – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgonów – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

8. Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym, do których należą: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siórnego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów i Kościół Zielonoświątkowy.

9. **Żywe urodzenie** jest to całkowite wydalenie lub wydobycie z ustroju matki noworodka (niezależnie od czasu trwania ciąży), który po takim wydaleniu lub wydobyciu oddycha bądź wykazuje jakiegokolwiek inne oznaki życia, jak: czynność serca, tętnienie pępowiny lub wyraźne skurcze mięśni zależnych od woli (mięśni szkieletowych), bez względu na to, czy sznur pępowiny został przecięty lub łożysko zostało oddzielone; każdy taki noworodek jest uważany za żywo urodzonego.

7. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- *marriages* – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);
- *separations* – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons – residence of husband is used). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for separation;
- *divorces* – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken). Data exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition for divorce;
- *births* – according to the mother's place of permanent residence,
- *deaths* – according to the place of permanent residence of the deceased.

8. The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24th of July 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted only in ten Churches and Religious Association: Catholic Church, Polish Autocephalous Orthodox Church, Evangelical Church of the Augsburg Confession, The Evangelical-Reformed Church, United Methodist Church, The Baptist Union of Poland, The Seventh-day Adventist Church, Polish Catholic Church, The Union of Jewish Communities, The Old Catholic Mariavite Church and Pentecostal Church.

9. **Live birth** is the complete expulsion or extraction from its mother of an infant (irrespective of the pregnancy duration), which after such separation, breathes or shows any other evidence of life, such as beating of the heart, pulsation of the umbilical cord or definite movement of voluntary muscles, whether or not the umbilical cord has been cut or the placenta was attached; each such a new born infant is considered as live born.

10. Podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie dokonuje urząd stanu cywilnego zgodnie ze stanem faktycznym ustalonym na podstawie przepisu art. 62 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r., Dz. U. Nr 9, poz. 59).

11. Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

12. Współczynniki reprodukcji ludności zdefiniowano następująco:

- **współczynnik dzietności ogólnej** oznacza liczbę dzieci, którą urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie;
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym (15–49 lat) będzie rodzić z taką częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności).

13. Współczynnik dynamiki demograficznej jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

14. Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

15. Niemowlęta to dzieci w wieku poniżej 1 roku.

16. Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym o zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

17. Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjęto wyjściową przyczynę zgonów. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek okresu chorobowego, który doprowadził do zgonu, albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon. Dane dotyczące zgonów według przyczyn podano zgodnie z „Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych – X Rewizja” obowiązującą od 1 stycznia 1997 r.

18. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w danym wieku, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

10. Civil status office divides the births on legitimates and illegitimates in accordance with the factual status fixed on the basis of art. 62 § 1 of the Family and Tutelary Code (the Act from 25th February 1964, Journal of Law, No. 9, item 59).

11. Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45–49.

12. Reproduction rates are defined as follows:

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant;
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age (15–49) will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates).

13. Demographic dynamics rate is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

14. Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

15. Infant is a child under the age of 1 year.

16. Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

17. Compiling data on **causes of deaths**, an initial cause of death was assumed. An initial cause of death is defined as a disease that occurred at the beginning of an illness period and led to death or as an injury or poisoning that resulted in death. Data on causes of deaths are presented according to the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, tenth Revision which has been in force since 1st January 1997.

18. Expectancy of life expresses average number of years that a person in a given age shall survive assuming a steady level of mortality in the period for which the table of the expectation of life was worked out.

19. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

20. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

21. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności (na 1000 ludności) w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności; do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI), a od 2010 r. – faktycznie zamieszkałej (według stanu w dniu 30 VI).

22. Liczbę ludności na 1 km² w przekroju jednostek podziału terytorialnego obliczono, w celu uzyskania dokładniejszego wyniku, na podstawie danych o powierzchni wyrażonej w hektarach.

23. W stosunku do obowiązującej klasyfikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów; listę tych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

19. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registration of arrival for permanent residence, outflow – registration of departure from permanent residence.

20. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

21. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population; to 2009 – registered for permanent residence (as of 30 VI), since 2010 – actually residing given area (as of 30 VI).

22. In order to receive more precise results, the number of population per 1 km² in the breakdown of units of territorial division was calculated on the basis of data concerning an area measured in hectares.

23. In some cases abbreviations of the classification levels have been used; the list of abbreviations used and their full names are given below:

**skrót
abbreviation**

**pełna nazwa
full name**

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych

Diseases of blood and blood-forming organs

Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism

Wady rozwojowe wrodzone

Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe

Congenital anomalies

Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities

Objawy i stany niedokładnie określone

Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych jednostek chorobowych, gdzie indziej niesklasyfikowane

Symptoms and ill-defined conditions

Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

Stan i struktura ludności

W końcu 2011 r. w województwie wielkopolskim mieszkało 3455477 osób. W skali roku liczba ludności zwiększyła się o 8,7 tys., tj. o 0,3%. Pod względem liczby ludności województwo wielkopolskie z udziałem 9,0% (8,9% w 2010 r.) utrzymało się na 3. miejscu w kraju po mazowieckim (13,7%, podobnie jak przed rokiem) i śląskim (udział w 2010 i 2011 r. wyniósł 12,0%). Na 1 km² powierzchni przypadało tu średnio 116 osób (podobnie w 2010 r.), *przy przeciętnej dla Polski 123 osoby na km²*. Pod względem gęstości zaludnienia województwo wielkopolskie zajmowało miejsce 9. Na niższych lokatach plasowały się województwa regionów: wschodniego (lubelskie, podlaskie i świętokrzyskie), północnego (warmińsko-mazurskie), północno-zachodniego (lubuskie i zachodniopomorskie) oraz południowo-zachodniego (opolskie), gdzie wskaźnik nie przekraczał 110 osób na km². Województwo wielkopolskie charakteryzowało się znacznym zróżnicowaniem pod względem zagęszczenia ludności – najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Poznaniu (2114 osób na km²), najniższą natomiast w powiecie złotowskim (42 osoby). Gminy, w których gęstość zaludnienia nie przekraczała 100 osób na km², zajmowały około 80% powierzchni województwa i zamieszkiwało ten obszar 41,0% ogółu ludności, przy czym gęstość poniżej 50 osób na km² dotyczyła gmin zajmujących nieco ponad 25% obszaru województwa, a odsetek mieszkańców wynosił 8,1%.

W strukturze ludności według miejsca zamieszkania przeważała ludność miejska. Pomimo systematycznego spadku udziału, w 2011 r. mieszkańcy miast stanowili 55,7%, tj. o 0,2 p.proc. mniej niż w 2010 r. *W kraju wskaźnik urbanizacji wyniósł 60,7%, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż przed rokiem*. Liczba mieszkańców wsi w ciągu roku zwiększyła się o 0,8%, a ich udział wzrósł o 0,2 p.proc. do 44,3%. *W Polsce zanotowano w tym czasie wzrost populacji na wsi, odpowiednio o 0,3% i o 0,1 p.proc. do 39,3%.*

Nie uległa zmianie struktura ludności według płci, nadal kobiety stanowiły większą część mieszkańców województwa. Ich udział kształtował się na poziomie 51,4% (w kraju 51,6%), a współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, wyniósł 105,6 (*wobec 106,6 w kraju*). W miastach przewaga liczebna kobiet była większa – na 100 mężczyzn przypadało przeciętnie 110,0 kobiet, podczas gdy na wsi utrzymywał się stan bliski równowadze płci (100,3 kobiet na 100 mężczyzn). Największe wartości współczynnik feminizacji osiągnął w miastach na prawach powiatu: w Kaliszu na 100 mężczyzn przypadało 114,8 kobiet, w Poznaniu – 114,6, w Koninie – 109,9, a w Lesznie – 109,5. Najbardziej wyrównane pod względem proporcji płci były powiaty leszczyński i grodziski, gdzie na 100 mężczyzn przypadało odpowiednio 100,4 i 100,8 kobiet. Przewaga liczebna kobiet wzrastała z wiekiem. O ile w przedziale wiekowym od 0 do 40 lat na 100 mężczyzn w województwie wielkopolskim przypadało średnio 96,1 kobiet, to powyżej 80 roku życia było ich ponad 2-krotnie więcej niż mężczyzn.

Mediana wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego w 2011 r. wynosiła 37,0 lat (w 2010 r. 36,7 lat), co oznacza, że połowa ludności zamieszkałej ten obszar nie osiągnęła wieku 37,0 lat, a druga połowa już go przekroczyła. Wiek środkowy kobiet (38,7 lat) był wyższy niż mężczyzn (35,5 lat) (przed rokiem, odpowiednio 38,3 lat i 35,1 lat). Mediana wieku ludności miejskiej była średnio o 3,2 lat wyższa niż mieszkańców wsi – 38,5 lat wobec 35,3 lat (w 2010 r., odpowiednio 38,1 lat i 34,9 lat). W 9 powiatach wiek środkowy był wyższy niż przeciętnie w województwie. Największą wartość przyjmował on w: Kaliszu (40,8 lat; 40,4 lat w 2010 r.), Koninie (40,3 lat; 39,8 lat przed rokiem) i Poznaniu (39,0 lat; 38,8 lat w 2010 r.), natomiast najmniejszą w powiecie grodziskim (34,6 lat; 34,3 lat przed rokiem). Wzrost mediany wieku zaobserwowany w ciągu roku wskazuje na proces stopniowego starzenia się ludności województwa wielkopolskiego.

W województwie wielkopolskim, *podobnie jak w kraju*, obserwuje się systematyczne przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. W 2011 r. udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się w ciągu roku o kolejne 0,6 p.proc. do 15,9%, przy wzroście liczebności tej grupy o 4,3% (*w kraju 17,3%; wzrost, odpowiednio o 0,5 p.proc. i o 3,1%*). Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się w tym czasie o 0,3 p.proc. do 19,6%, przy spadku liczebności o 1,0% (*w kraju 18,5%; spadek, odpowiednio o 0,3 p.proc. i o 1,3%*). Ludność w wieku produkcyjnym (kobiety od 18 do 59 lat, mężczyźni od 18 do 64 lat) w 2011 r. stanowiła 64,5% (wobec 64,9% w 2010 r.), a liczebność tej grupy w ciągu roku spadła o 0,3% (*w kraju 64,2%; 64,4% w 2010 r.; spadek o 0,4%*).

Obciążenie demograficzne, rozumiane jako liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, w województwie wielkopolskim wzrosło do poziomu 55,1 osób wobec 54,2 w 2010 r. (*w kraju 55,8 osób wobec 55,2*). Najmniejsze wartości współczynnika obciążenia demograficznego przyjął w powiecie poznańskim, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 52,7 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Niski poziom współczynnika zanotowano również w powiatach średzkim i pilskim – w obu wyniósł 53,5 osoby. Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w Kaliszu i powiecie kolskim, odpowiednio 59,7 i 58,2 osoby.

Ruch naturalny

Na stan i strukturę ludności województwa duży wpływ mają zjawiska demograficzne określane jako ruch naturalny ludności. W 2011 r. w województwie wielkopolskim zawarto 19274 małżeństwa (o 9,0% mniej niż w 2010 r.), zarejestrowano 38082 urodzenia żywe (o 6,9% mniej niż przed rokiem) oraz 30755 zgonów (o 0,9% mniej niż w 2010 r.).

Zmiany demograficzne obserwowane w skali roku w województwie odzwierciedlają również wskaźniki liczone na 1000 ludności. Współczynnik urodzeń żywych, który w 2010 r. wynosił 11,89‰, w 2011 r. obniżył się do 11,04‰ (*w kraju z 10,73‰ do 10,08‰*). Współczynnik zgonów zmalał z 9,02‰ w 2010 r. do 8,91‰ w 2011 r. (*w kraju z 9,83‰ do 9,75‰*). Współczynnik małżeństw w 2011 r. ukształtował się na poziomie 5,59‰ wobec 6,16‰ w 2010 r. (*w kraju, odpowiednio 5,36‰ wobec 5,93‰*). Odnotowano również spadek, liczonego na 1000 urodzeń żywych, współczynnika zgonów niemowląt z 4,40‰ do 3,65‰ (*w kraju z 4,98‰ do 4,73‰*).

Zarejestrowanie prawie o 1% mniejszej niż przed rokiem liczby zgonów przy blisko 7% spadku liczby urodzeń skutkowało odnotowaniem w 2011 r. niższego przyrostu naturalnego. Współczynnik przyrostu naturalnego ogółem w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł +2,12‰ wobec +2,87‰ w 2010 r. Jego spadek zaobserwowano zarówno w mieście (z +1,97‰ do +1,27‰), jak i na wsi (z +4,01‰ do +3,20‰). Niemniej jednak wielkopolskie było na 2. miejscu wśród województw pod względem wielkości współczynnika przyrostu naturalnego i jednym z ośmiu, w których przyjmował on wartości dodatnie.

W województwie wielkopolskim w niemal wszystkich powiatach odnotowano dodatni przyrost naturalny. Ujemny współczynnik przyrostu naturalnego wystąpił jedynie w Kaliszu oraz powiecie kolskim i w obu przypadkach zjawisko uległo pogłębieniu w stosunku do poprzedniego roku (odpowiednio -1,21‰ wobec -1,04‰ w 2010 roku; -0,26‰ wobec +1,24‰). Największy przyrost w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano w powiatach: poznańskim (+5,77‰ wobec +6,32‰ w 2010 r.), obornickim (+4,75‰ wobec +5,51‰ przed rokiem) i grodziskim (+3,96‰ wobec +4,82‰ w 2010 r.).

W 188 gminach województwa wielkopolskiego (83,2% ogółu jednostek, tj. o 5,3 p.proc. mniej niż w 2010 r.) wskaźnik przyrostu naturalnego przyjął wartości dodatnie. W gminie miejskiej Puszczykowo i wiejskiej Olszówka liczba zgonów i liczba urodzeń żywych zbilansowała się. *W kraju współczynnik przyrostu naturalnego był niższy aniżeli przeciętnie w województwie wielkopolskim i w 2011 r. wyniósł 0,34‰ (0,90‰ w roku poprzednim).*

Małżeństwa

W 2011 r. w województwie wielkopolskim zawarto 19274 związki małżeńskie, tj. o 9,0% mniej niż przed rokiem. Na wsi spadek liczby zawieranych małżeństw był większy niż w mieście i wyniósł 9,5% wobec 8,7%. W przeliczeniu na 1000 ludności w 2011 r. zawarto średnio 5,59 małżeństw (przed rokiem 6,16), przy czym współczynnik ten wahał się między 4,95 w Kaliszu a 6,81 w powiecie grodziskim.

Najliczniejszą grupą wśród nowożeńców były osoby w wieku od 25 do 29 lat. Małżeństwa zawarte przez osoby z tej grupy wiekowej stanowiły 24,9% ogólnej liczby nowo zawartych związków (w kraju 24,0%). Najczęściej (w 68,7% zawieranych małżeństw; w kraju 68,9%) mąż był starszy od żony, przy czym w ponad połowie małżeństw (52,0%; w kraju 51,3%) różnica ta nie przekraczała 5 lat. Tylko w 12,8% nowych związków małżonkowie byli w równym wieku (12,9% w kraju).

W województwie wielkopolskim, podobnie jak w kraju, obserwuje się przesunięcie mediany wieku nowożeńców. W 2011 r. wyniosła ona w przypadku mężczyzn 28,2 lat, a wśród kobiet 26,2 lat wobec, odpowiednio 27,9 lat i 25,9 lat w 2010 r. (w kraju, odpowiednio 28,3 lat i 26,3 lat wobec 28,0 lat i 26,0 lat). W miastach wiek środkowy nowożeńców był wyższy od przeciętnej dla województwa i w 2011 r. przyjął wartości 28,8 lat dla mężczyzn i 27,0 lat dla kobiet.

Wśród nowo zawartych związków większość stanowiły małżeństwa pierwsze (małżeństwa panien z kawalerami), a ich udział w ogólnej liczbie nowo zawartych małżeństw w 2011 r. wyniósł 85,0%. Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy była niższa niż zawierających małżeństwa ogółem i wyniosła dla mężczyzn 27,5 lat a dla kobiet 25,6 lat (podobnie jak w kraju). Mediana wieku kobiet wступujących po raz pierwszy w związek małżeński w miastach, tak w województwie wielkopolskim, jak i w kraju, była blisko o półtora roku wyższa niż na wsi (26,3 lat wobec 24,8 lat), podczas gdy w przypadku mężczyzn różnica między mieszkańcami miast i wsi wynosiła nieco ponad rok (odpowiednio 28,0 lat wobec 26,9 lat).

W 24,5% ogółu nowo zawartych małżeństw oboje małżonkowie legitymowali się wyższym wykształceniem, w 19,6% – średnim, a w 6,8% – zasadniczym zawodowym. W 14,4% małżeństw kobieta posiadała wykształcenie wyższe, zaś mężczyzna średnie, a w 10,5% małżeństw kobieta miała wykształcenie średnie, a mężczyzna zasadnicze zawodowe.

W blisko 71% zawartych małżeństw w 2011 r. oboje nowożeńcy posiadali aktywny status na rynku pracy, przy czym w 40,5% związków małżeńskich byli oni pracownikami najemnymi w sektorze prywatnym. W 12,8% (13,6% w 2010 r.) zawartych małżeństw żona pozostawała na utrzymaniu współmałżonka, a w 2,9% (3,5% przed rokiem) związków małżeńskich taka sytuacja dotyczyła męża.

Związki wyznaniowe, czyli zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, w 2011 r. stanowiły 67,8% (70,4% przed rokiem) ogółu małżeństw nowo zawartych w województwie wielkopolskim (w kraju było to 64,9%, 68,1% w 2010 r.). Na wsi odsetek małżeństw wyznaniowych był wyższy niż w mieście (73,4% wobec 63,2%, w 2010 r. 75,3% wobec 66,4%). W Polsce udział małżeństw wyznaniowych na wsi kształtował się na poziomie 72,4%, a w miastach – 59,9% (w 2010 r., odpowiednio 75,2% i 63,4%). Najniższy udział małżeństw wyznaniowych w ogólnej liczbie związków nowo zawartych charakteryzował miasta na prawach powiatu: Poznań (58,0%), Konin (59,4%), Kalisz (59,9%), natomiast najwyższy odsetek odnotowano w słabiej zurbanizowanych powiatach pleszewskim (79,0%) i wolsztyńskim (77,8%).

W województwie wielkopolskim w 2011 r. na 19274 zawarte małżeństwa przypadło 18739 małżeństw rozwiązanych (w 71,4% poprzez śmierć współmałżonka, a w 28,6% przez rozwód). Wskaźnik przedstawiający stosunek małżeństw zawartych do rozwiązanych (1,03) plasował województwo na 3. miejscu

w Polsce, po podkarpackim (1,19) i małopolskim (1,05), przy średniej dla kraju wynoszącej 0,93. Aż w 12 województwach współczynnik ten kształtował się poniżej 1,00, co oznacza, że więcej małżeństw zostało rozwiązanych niż zawartych. W województwie wielkopolskim w 2011 r. na 1000 istniejących małżeństw 22,6 małżeństwa zostały rozwiązane (w tym 11,9 z powodu śmierci męża, 4,2 przez śmierć żony, a 6,5 przez rozwód). W kraju współczynniki te przyjmowały wartości, odpowiednio: 24,3; 12,7; 4,6 i 7,1. Na terenach wiejskich wskaźnik małżeństw rozwiązanych był niższy i w 2011 r. wyniósł 19,8 wobec 24,8 w miastach (w kraju 21,4 wobec 26,1). Różnica pomiędzy zawartymi i rozwiązanymi małżeństwami wyniosła +984 i na koniec 2011 r. liczba małżeństw istniejących sięgała 829,8 tys., co stanowiło 9,1% wszystkich małżeństw w kraju.

Rozwody

W 2011 r. w województwie wielkopolskim rozwiodły się 5353 pary małżeńskie, tj. o 427 (o 8,7%) więcej niż w 2010 r. Wskaźnik przeprowadzonych rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł 1,55‰ (1,43‰ przed rokiem), a biorąc pod uwagę tylko ludność w wieku 20 lat i więcej – 2,00‰ (1,86‰ w 2010 r.). Na 1000 zawartych małżeństw przypadało średnio 278 rozwodów (232 w 2010 r.). W kraju wskaźniki te wyniosły, odpowiednio: 1,68‰, 2,13‰ i 313 (wobec 1,59‰, 2,03‰ i 268 w 2010 r.). Zdecydowanie więcej rozpadów związków odnotowano w miastach (70,8% ogólnej liczby rozwodów; w kraju 76,1%). Wskaźnik rozwodów na 1000 ludności wynosił tu 1,97‰ wobec 1,02‰ na wsi (w kraju 2,10‰ w miastach wobec 0,98‰ na wsi), a biorąc pod uwagę ludność w wieku 20 lat i więcej – 2,47‰ wobec 1,37‰ (w kraju 2,61‰ wobec 1,30‰). Na 1000 zawartych małżeństw w miastach przypadało średnio 357 rozwodów, na wsi – 181 (w kraju odpowiednio 401 i 177).

W 2011 r. najwięcej rozwodów – w przeliczeniu na 1000 ludności – zarejestrowano w: Koninie (2,77‰, 2,35‰ przed rokiem), Kaliszu (2,41‰, 2,21‰ w 2010 r.), Poznaniu (2,13‰, 1,80‰ przed rokiem), powiecie pilskim (2,06‰, 2,22‰ przed rokiem) oraz w Lesznie (2,00‰, 2,35‰ w 2010 r.). Natomiast stosunkowo najmniej orzeczeń rozwodowych wydano w powiatach grodziskim (0,93‰, 0,87‰ przed rokiem) i leszczyńskim (0,95‰, 1,21‰ w 2010 r.).

Pozwy rozwodowe częściej wносиły kobiety. W 2011 r. z powództwa żony orzeczono 67,9% rozwodów wobec 68,5% przed rokiem (w kraju udział ten kształtował się na poziomie 68,4% wobec 67,7%). Niemal wszystkie rozwody (98,5%) orzeczone zostały bez wcześniejszego wniosku o separację, tj. bezpośrednio po wniesieniu powództwa o rozwód. Głównymi przyczynami rozwodów były: niezgodność charakterów (34,3% orzeczonych rozwodów, 35,9% w 2010 r.), niedochowanie wierności małżeńskiej (10,5%, podobnie jak przed rokiem) oraz nadużywanie alkoholu (7,9%, 7,6% w 2010 r.), a także dłuższa nieobecność (2,2%, 2,1% przed rokiem) i nieporozumienia na tle finansowym (1,8%, 2,3% w 2010 r.). Znacznie rzadziej jako przyczyny rozkładu pożycia wskazywane były: różnice światopoglądowe (20 orzeczeń), niedobór seksualny (13) oraz trudności mieszkaniowe (4). W 76,1% ogółu rozwodów nie orzeczono o winie, w 16,7% winę orzeczono po stronie męża, w 4,1% spraw – po obu stronach, a w 3,1% – po stronie żony. Najczęściej rozwiodły się małżeństwa bezdzietne (39,8%, 37,9% przed rokiem) oraz z jednym dzieckiem (37,0% ogólnej liczby rozwodów, 38,7% w 2010 r.). W 2011 r. przeciętna liczba dzieci w rozwiedzionych małżeństwach (uwzględniając tylko małżeństwa z dziećmi) wynosiła 1,48, przy czym była ona nieco wyższa na wsi (1,57 wobec 1,43 w miastach). Najczęściej wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi sąd powierzał matce (80,0% rozwodów małżeństw posiadających małoletnie dziecko na utrzymaniu), znacznie rzadziej razem matce i ojcu (13,3%) czy też tylko ojcu (4,7%). Łączna wartość zasądzonych alimentów w 2011 r. zamknęła się kwotą 2,0 mln zł, a przeciętna wysokość przyznanych

w sprawie alimentów wyniosła 656 zł, czyli o 31 zł więcej niż w 2010 r. Najwięcej orzeczeń rozwodowych w 2011 r. w województwie wielkopolskim dotyczyło małżeństw, których okres trwania wynosił od 5 do 9 lat (19,5%) oraz od 2 do 4 lat (17,8%). Najczęściej rozwodziły się małżeństwa, w których oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieli od 40 do 49 lat (13,9% ogółu rozwodów). Spośród rozwodzących się 56,6% to osoby pracujące (głównie jako pracownicy najemni w sektorze prywatnym). Znacznie rzadziej obserwowano rozwody: bezrobotnych żon z pracującymi mężami (9,5%), pracujących żon z mężami bezrobotnymi (6,3%), biernych zawodowo kobiet z pracującymi mężczyznami (6,2%) oraz biernych zawodowo (3,2%) i bezrobotnych (2,2%) małżonków.

W 2011 r. w województwie wielkopolskim orzeczono prawomocnie 210 separacji, tj. o 6,1% więcej niż przed rokiem (*w kraju 2843, czyli o 1,9% więcej niż w 2010 r.*). W przeliczeniu na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej wskaźnik separacji wyniósł 7,85 wobec 7,46 przed rokiem (*w kraju 9,38 wobec 9,25*). Więcej separacji przeprowadzono w miastach niż na wsi, gdzie wskaźnik wynosił, odpowiednio 8,78 wobec 6,59 (*w kraju, 10,90 w miastach wobec 6,79 na wsi*).

Urodzenia

W 2011 r. w województwie wielkopolskim odnotowano łącznie 38246 urodzeń, w tym 38082 urodzenia żywe. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba urodzeń żywych spadła o 6,9% (*w kraju spadek o 6,0%*). Wśród noworodków nieznacznie przeważali chłopcy (51,3%; *w kraju 51,5%*).

Współczynnik urodzeń żywych (na 1000 ludności) w 2011 r. wyniósł 11,04‰ (wobec 11,89‰ przed rokiem) i plasował województwo na 1. miejscu w kraju. W przypadku chłopców osiągnął wartość 11,64‰ (wobec 12,56‰ w 2010 r.), a dziewczynek – 10,47‰ (wobec 11,25‰ w roku poprzednim). *W kraju wskaźnik natężenia urodzin był niższy aniżeli w województwie wielkopolskim i kształtował się na poziomie 10,08‰ (10,73‰ w 2010 r.) dla urodzeń żywych ogółem, 10,72‰ (11,50‰ przed rokiem) dla chłopców oraz 9,48‰ (10,01‰ w 2010 r.) dla dziewczynek.* W miastach zaobserwowano niższe wartości tych wskaźników niż przeciętnie na wsi. W 2011 r. współczynnik urodzeń wyniósł 10,33‰ w miastach, podczas gdy na wsi osiągnął 11,93‰ (*w kraju, odpowiednio 9,64‰ wobec 10,76‰*). Natężenie urodzeń w przekroju terytorialnym było zróżnicowane, a 20 z 35 powiatów charakteryzowało się wskaźnikiem wyższym od średniej wojewódzkiej. Stosunkowo najwięcej urodzeń odnotowano w powiatach: grodziskim (gdzie współczynnik wyniósł 12,77‰), poznańskim (12,70‰) oraz obornickim (12,53‰), a najmniej w Kaliszu (9,05‰) i Koninie (9,06‰).

Wśród urodzeń przeważają urodzenia pojedyncze; w 2011 r. w województwie wielkopolskim odnotowano ich 37048, co stanowiło 97,3% wszystkich urodzeń żywych (*w kraju 97,4%*). Z ciąż bliźniaczych urodziło się w tym czasie 1007 dzieci (o 102 urodzenia żywe mniej niż w 2010 r.), a z trójacznych – 27 dzieci (tj. o 3 więcej niż przed rokiem). Choć zdecydowaną większość urodzeń rejestruje się jako małżeńskie, to obserwuje się jednak systematyczny wzrost odsetka urodzeń pozamałżeńskich. W 2011 r. w województwie wielkopolskim ze związków pozamałżeńskich urodziło się 22,2% dzieci wobec 21,7% przed rokiem (*w kraju, odpowiednio 21,2% wobec 20,6%*). *Podobnie jak w kraju, udział dzieci rodzących się ze związków pozamałżeńskich w miastach był wyższy niż na wsi (24,4% wobec 19,8%), podczas gdy w województwach zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim i lubuskim zaobserwowano relację odwrotną (odpowiednio 35,2% w miastach wobec 43,4% na wsi, 27,2% wobec 32,1% i 37,2% wobec 38,0%).*

W województwie wielkopolskim w 2011 r. zaobserwowano odwrócenie widocznej od kilku lat tendencji do ograniczania liczby posiadanych dzieci. Odsetek urodzeń pierwszego i drugiego dziecka, który z roku

na rok był coraz wyższy i od 2007 r. wzrósł o 0,9 p.proc. do poziomu 86,6% w 2010 roku, w 2011 r. wyniósł 86,1%. Zwiększył się natomiast udział urodzeń czwartego dziecka i dalszego w ogólnej liczbie urodzeń żywych i osiągnął wartość 4,2% wobec 4,0% w 2010 r. (w 2007 r. wynosił 5,0%).

Kobiety na wsi częściej decydowały się na posiadanie większej liczby dzieci niż kobiety z miast. W 2011 r. wśród kobiet mieszkających na wsi 16,4% wszystkich urodzeń stanowiły urodzenia trzeciego i dalszego dziecka, podczas gdy w miastach odsetek ten wyniósł 11,7%, przy czym w obu przypadkach nastąpił wzrost w stosunku do 2010 r. (odpowiednio o 0,4 p.proc. i 0,5 p.proc.).

Istotną rolę w przebiegu procesu urodzeń ma liczba kobiet w wieku rozrodczym, tj. w wieku 15–49 lat. Płodność kobiet można analizować przy wykorzystaniu współczynnika płodności będącego relacją liczby urodzeń żywych i kobiet w wieku rozrodczym. W województwie wielkopolskim w skali roku miernik ten w przeliczeniu na 1000 kobiet zmniejszył się z 47,04 do 44,01. *W kraju współczynnik płodności był niższy i wyniósł 40,96 w 2011 r. wobec 43,27 w 2010 r.* Analiza zmian wartości współczynnika wykazała, że jego poziom spadł we wszystkich powiatach województwa. Największy spadek wskaźnika obserwowano w powiatach rawickim (z 52,64 do 43,28) i średzkim (z 51,06 do 44,01), najmniejszy natomiast w powiatach kaliskim (z 43,13 do 42,71) i krotoszyńskim (z 47,80 do 47,12). W 2011 r. najwyższy współczynnik płodności odnotowano w powiecie obornickim (50,54 wobec 53,25 w 2010 r.), najniższy zaś w Koninie (36,86 wobec 42,16 przed rokiem).

Kobiety najczęściej rodziły między 25 a 29 rokiem życia, jednak granica wieku zmieniała się w zależności od wykształcenia. Wiek środkowy matek w 2011 r. w województwie wielkopolskim wynosił 28,6 lat (28,3 lat przed rokiem), przy czym w przypadku kobiet posiadających wyższe wykształcenie mediana przesunęła się do 29,7 lat (29,6 lat w 2010 r.), a dla kobiet z wykształceniem podstawowym wynosiła 27,8 lat (26,6 lat przed rokiem). *W kraju mediana wieku matki była nieco wyższa niż przeciętnie w województwie wielkopolskim i kształtowała się na poziomie 28,8 lat wobec 28,6 lat w 2010 r.*

Matki z grupy wiekowej od 25 do 29 lat w 2011 r. urodziły łącznie 14590 dzieci, czyli 38,3% ogółu żywo urodzonych wobec 37,8% przed rokiem (*w kraju 36,8% wobec 36,9% w 2010 r.*), a płodność, mierzona relacją liczby urodzeń żywych do 1000 kobiet, wyniosła w tej grupie 98,42 wobec 104,18 w 2010 r. (*w kraju, odpowiednio 89,09 wobec 94,69*). Najwyższy wskaźnik płodności w kategorii wiekowej 25–29 lat zanotowano w powiatach: słupeckim (115,03; 117,00 przed rokiem), śremskim (odpowiednio 114,09 i 115,46) i grodziskim (odpowiednio 113,85 i 122,34), a najniższy w Poznaniu (odpowiednio 79,14 i 83,41) i Kaliszu (odpowiednio 86,03 i 92,29). Kobiety z wykształceniem wyższym i zasadniczym zawodowym rodziły najczęściej w przedziale wiekowym od 25 do 29 lat (odpowiednio 46,2% i 30,8% urodzeń żywych) oraz między 30 a 34 rokiem życia (odpowiednio 34,9% i 25,2%). Wśród matek z wykształceniem policealnym, średnim i podstawowym największy odsetek urodzeń żywych również odnotowano w grupie wiekowej od 25 do 29 lat (odpowiednio: 45,8%, 37,3% i 26,4%), natomiast drugim pod względem liczebności przedziałem wiekowym wśród tych kobiet był przedział od 20 do 24 roku życia (odpowiednio: 23,5%, 28,3% i 22,6%).

W 2011 r. w województwie wielkopolskim współczynnik dzietności, określający liczbę dzieci, którą urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego wynosił 1,38 wobec 1,48 przed rokiem (*w kraju 1,30 wobec 1,38 w 2010 r.*). Zarówno w województwie wielkopolskim, jak i w kraju, obszary wiejskie charakteryzowały się wyższym poziomem współczynnika dzietności niż obszary miejskie (odpowiednio 1,51 wobec 1,26 i 1,43 wobec 1,21). Poziom notowanej reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, gdyż współczynnik ten jest niższy od wielkości optymalnej wskaźnika korzystnego dla stabilnego rozwoju demograficznego (2,10–2,15). Współczynnik reprodukcji netto, wyrażający

stopień zastępowania pokoleń matek przez córki, wyniósł 0,67 wobec 0,72 w 2010 r. (*w kraju, odpowiednio 0,63 wobec 0,66*). Współczynnik dynamiki demograficznej przedstawiający relację liczby urodzeń żywych do liczby zgonów ukształtował się na poziomie 1,24 wobec 1,32 przed rokiem (*w kraju, odpowiednio 1,03 wobec 1,09*).

Zgony

W 2011 r. w województwie wielkopolskim zanotowano 30755 zgonów, tj. o 0,9% mniej niż przed rokiem. Współczynnik zgonów na 1000 ludności przeciętnie wyniósł 8,91‰ wobec 9,02‰ w 2010 r. (*w kraju odpowiednio 9,75‰ wobec 9,83‰*). W przypadku mężczyzn współczynnik był wyższy i kształtował się na poziomie 9,72‰ (*w kraju 10,63‰*) wobec 8,15‰ dla kobiet (*w kraju 8,92‰*). Stosunkowo największą umieralność w 2011 r. odnotowano: w powiecie kolskim, gdzie na 1000 ludności przypadło 10,49‰ zgonów (10,26‰ w 2010 r.), w Kaliszu (10,26‰ wobec 10,63‰ przed rokiem) oraz w powiecie ostrzeszowskim (9,99‰ wobec 10,07‰), natomiast najniższą wartość współczynnik zgonów przyjął w powiecie poznańskim (6,93‰ wobec 7,02‰). Liczba zgonów wyraźnie wzrastała po 70. roku życia. W przedziale „70 lat i więcej” mieści się 61,0% ogólnej liczby zgonów w województwie wielkopolskim, a w przypadku kobiet udział ten sięgał 74,1%. Wśród mężczyzn liczba zgonów po 70. roku życia stanowiła mniej niż połowę (49,3%) wszystkich zgonów zarejestrowanych wśród mężczyzn, natomiast 39,4% zgonów zanotowano między 50. a 69. rokiem życia (dla porównania, zgony kobiet z tego przedziału wiekowego stanowiły 21,2%).

Do najczęstszych przyczyn zgonów (*według Rozdziałów Rewizji X – ICD 10*) w województwie wielkopolskim należały choroby układu krążenia oraz nowotwory. W 2010 r. choroby układu krążenia doprowadziły do 41,7% zgonów (43,0% w roku poprzednim). *W kraju zgony spowodowane tą przyczyną stanowiły 46,0% (46,2% w 2009 r.)*. W przeliczeniu na 10 tys. ludności przypadało 37,6 zgonów spowodowanych tą przyczyną (podobnie wśród mężczyzn i kobiet, odpowiednio 36,1 i 39,1 zgonów). *W Polsce wskaźnik ten był wyższy i w 2010 r. wyniósł 45,2 (43,7 w grupie mężczyzn i 46,6 wśród kobiet)*.

Częściej niż przeciętnie w województwie choroby układu krążenia były przyczyną zgonów m.in. w powiatach ostrzeszowskim (51,6 zgonów na 10 tys. ludności) i kolskim (49,6). Udział zgonów wskutek chorób nowotworowych w 2010 r. ukształtował się na poziomie 27,0% (26,5% w roku poprzednim) i był nieco wyższy niż średnio *w kraju (odpowiednio 25,4% i 25,0%)*. Na 10 tys. ludności przypadało przeciętnie 24,4 zgonów wywołanych tą przyczyną. Wśród mężczyzn wskaźnik był wyższy i wyniósł 28,0 zgonów na 10 tys. ludności wobec 20,9 zgonów wśród kobiet (*w kraju 28,8 wobec 21,3*). Częściej niż przeciętnie w województwie nowotwory były przyczyną zgonów m.in. w Poznaniu (29,2 zgonów na 10 tys. ludności) i w Kaliszu (28,3).

W 2011 r. w województwie wielkopolskim zanotowano 139 zgonów niemowląt, o 41 mniej niż w 2010 r. Współczynnik liczony na 1000 urodzeń żywych wyniósł 3,65‰ wobec 4,40‰ przed rokiem (*w kraju 4,73‰ wobec 4,98‰*). Nieco częściej umierali chłopcy (3,89‰ wobec 3,40‰ w przypadku dziewczynek), więcej zgonów niemowląt odnotowano w mieście (średnio 3,72‰ zgonów na 1000 urodzeń żywych wobec 3,57‰ na wsi). *W kraju również większą umieralność zaobserwowano w grupie chłopców (5,14‰ wobec 4,29‰ wśród dziewczynek), jednakże w kontekście miejsca zamieszkania wskaźnik przyjął większą wartość na terenach wiejskich (4,78‰ wobec 4,69‰ w miastach)*. W 2011 r. stosunkowo największe natężenie zgonów wśród niemowląt wystąpiło w powiatach: kolskim (8,73‰, 3,88‰ przed rokiem), kościańskim (6,40‰, 5,15‰ w 2010 r.) i średzkim (6,39‰, 4,13‰ przed rokiem), a najmniejsze w powiatach: jarocińskim (1,24‰, 3,39‰ w 2010 r.), rawickim (1,56‰, 5,10‰ przed rokiem) i kępińskim (1,58‰, 2,86‰ w 2010 r.). W powiatach kaliskim i pleszewskim nie odnotowano zgo-

nów niemowląt. Na utratę życia najbardziej narażone były noworodki do pierwszego tygodnia. W 2011 r. ponad połowa (52,5%) wszystkich zgonów niemowląt nastąpiła w ciągu pierwszych siedmiu dni życia (w kraju 51,4%). Współczynnik umieralności okołoporodowej (liczba urodzeń martwych i zgony niemowląt w wieku do 6 dni w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych i martwych) w 2011 r. wyniósł 6,2 (6,1 w miastach i 6,3 na wsi). *W kraju współczynniki te były nieco wyższe i kształtowały się na poziomie, odpowiednio: 6,7; 6,3 i 7,2.* Do najważniejszych przyczyn zgonów niemowląt w 2010 r. należały wady rozwojowe wrodzone (43,3%; 34,0% w kraju) oraz choroby okresu okołoporodowego (42,8%; 51,5% w kraju).

W województwie wielkopolskim w 2011 r. średnia długość trwania życia mężczyzn wynosiła 72,9 lat wobec 72,5 lat w 2010 r. Przeciętne dalsze trwanie życia kobiet było średnio o 8 lat dłuższe niż mężczyzn (80,9 lat, 80,5 lat przed rokiem). Na wsi ta różnica jest jeszcze większa i wynosiła 8,6 lat wobec 7,5 lat w miastach. W województwie wielkopolskim zarówno mężczyźni, jak i kobiety, żyli dłużej w miastach niż na wsi (odpowiednio 73,6 lat wobec 71,9 lat i 81,1 lat wobec 80,5 lat).

Migracje

Czynnikami wpływającymi na spadek lub przyrost ludności na danym terenie są także migracje, zarówno wewnętrzne – rozpatrywane w skali kraju i województwa – jak i zagraniczne. W 2011 r. poza granicami Polski osiedliło się na stałe 1207 mieszkańców województwa wielkopolskiego, tj. o 10,3% więcej niż przed rokiem. Z zagranicy przybyło w tym czasie 725 osób (o 9,7% więcej niż w 2010 r.).

W ramach wewnętrznego ruchu wędrownego w miastach województwa wielkopolskiego w 2011 r. zanotowano napływ migracyjny obejmujący 18770 osób, a na wsi – 23560 osób. Odpływ migracyjny w miastach dotyczył 24279 osób, z których 15208 wyprowadziło się na wieś. Ze wsi wymeldowały się w tym czasie 16164 osoby, a 9039 spośród nich przeniosły się do miast. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło 1887 osób (wobec 1706 w 2010 r.), przy czym w miastach – ze względu na większy odpływ ludności – miało ono wartość ujemną (-5509). Wśród osób zameldowanych i wymeldowanych na pobyt stały w ruchu wewnętrznym przeważały kobiety (napływ 54,1%, odpływ 54,0%). W przeliczeniu na 1000 ludności współczynnik salda migracji wewnętrznej w województwie wielkopolskim ukształtował się na poziomie +0,55‰, w miastach przyjął on wartość ujemną -2,86‰, podczas gdy na wsi wyniósł +4,85‰. Wliczając migrację zewnętrzną, saldo migracji stałej w 2011 r. wyniosło, odpowiednio: +0,41‰, -3,09‰ i +4,82‰. *W kraju saldo migracji liczone na 1000 ludności miało wartość ujemną i kształtowało się na poziomie -0,11‰.* W powiecie grodziskim napływ i odpływ ludności zbilansował się. Największy napływ i odpływ migracyjny w ramach migracji wewnętrznych zanotowano w powiecie poznańskim (10080 wobec 4344 osób) oraz w Poznaniu (5393 wobec 7646 osób). Stosunkowo duża była w tych powiatach także różnica między napływem a odpływem w ruchu wewnętrznym (odpowiednio +5736 i -2253). Uwzględniając migracje zagraniczne, saldo migracji stałej wyniosło w powiecie poznańskim +5711, natomiast w Poznaniu -2493, co w przeliczeniu na 1000 ludności dało, odpowiednio +17,10‰ i -4,50‰ (niższy wskaźnik miał tylko Konin -6,42‰). W ruchu międzywojewódzkim najwięcej osób przyjechało z województwa dolnośląskiego i kujawsko-pomorskiego (w obu przypadkach 15,6% osób przybyłych na stałe), natomiast wyjechało do województwa dolnośląskiego (18,2%) i mazowieckiego (15,7%).

Podsumowanie

Zestawiając wyniki badania demograficznego przeprowadzonego w 2011 r. w województwie wielkopolskim z danymi z lat poprzednich zaobserwowano:

- niewielki, ale systematyczny wzrost liczby mieszkańców województwa (szybszy niż w kraju) oraz wzrost liczebności i udziału ludności zamieszkałej na terenach wiejskich,
- nieznaczną przewagę kobiet w strukturze ludności ogółem, zwłaszcza wśród ludności miejskiej,
- wzrost wieku środkowego mieszkańców województwa wielkopolskiego, co ukazuje proces stopniowego starzenia się ludności; mediana wieku ludności miejskiej była wyższa niż mieszkańców wsi, a wiek środkowy kobiet był wyższy niż mężczyzn,
- przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku – zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, a zwiększył odsetek ludności poprodukcyjnej, a tym samym wzrósł poziom współczynnika obciążenia demograficznego,
- spadek wskaźników ruchu naturalnego (małżeństw, urodzeń i zgonów, przyrostu naturalnego), w skali roku, liczonych na 1000 ludności,
- dalszy spadek udziału związków wyznaniowych w ogólnej liczbie nowo zawartych małżeństw na rzecz związków cywilnych, zwłaszcza w mieście,
- wzrost wskaźnika przeprowadzonych rozwodów (liczony na 1000 ludności) i separacji (liczony na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej),
- spadek liczby urodzeń żywych oraz współczynnika urodzeń żywych liczonego na 1000 ludności; pomimo tego województwo wielkopolskie charakteryzowało się najwyższą wartością wskaźnika urodzeń spośród innych województw,
- w dalszym ciągu wyższy współczynnik urodzeń na terenach wiejskich niż przeciętnie w miastach,
- zdecydowaną przewagę urodzeń małżeńskich, przy czym notuje się systematyczny wzrost udziału urodzeń pozamałżeńskich,
- spadek, w skali roku, współczynnika płodności kobiet ukazującego liczbę urodzeń żywych w stosunku do liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat), największe spadki dotyczyły kobiet w przedziałach wiekowych od 20 do 24 lat i od 25 do 29 lat,
- systematyczny wzrost wieku środkowego matek,
- poziom dzietności kobiet, który nadal nie gwarantował prostej zastępowalności pokoleń,
- nieznaczny spadek, w skali roku, liczby zgonów oraz współczynnika liczonego na 1000 ludności; umieralność mężczyzn pozostaje na wyższym poziomie niż kobiet,
- spadek liczby zgonów niemowląt oraz wskaźnika zgonów liczonego na 1000 urodzeń żywych; umieralność chłopców była nadal wyższa niż dziewcząt; zgony niemowląt, odwrotnie niż w 2010 r., notowano częściej w mieście,
- po raz kolejny ujemne saldo migracji zagranicznych,
- podobnie jak w latach ubiegłych ujemne saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w mieście,
- wzrost salda migracji stałej; w dalszym ciągu było ono dodatnie, przeciwnie niż w kraju.

Ryc. 1. PODZIAŁ TERYTORIALNY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

TERRITORIAL DIVISION OF WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2011

As of 31 XII

Granica województwa		Border of voivodship
Granica podregionu		Border of subregion
Granica powiatu		Border of powiat
Granica gminy		Border of gmina
Powiat	rawicki	Powiat
Miasto na prawach powiatu		City with powiat status
Podregion	KALISKI	Subregion

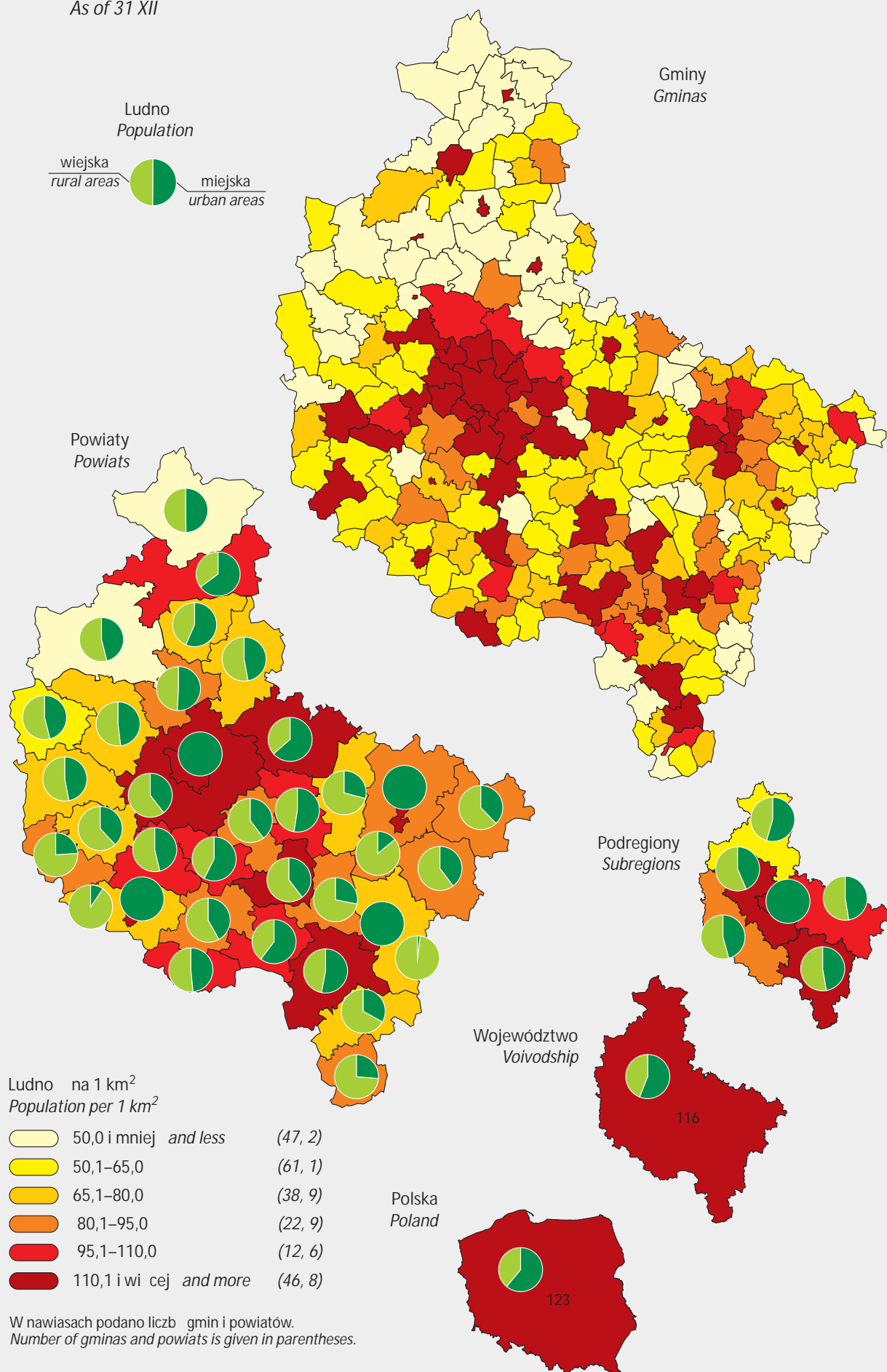

Ryc. 2. LUDNO WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2011

As of 31 XII

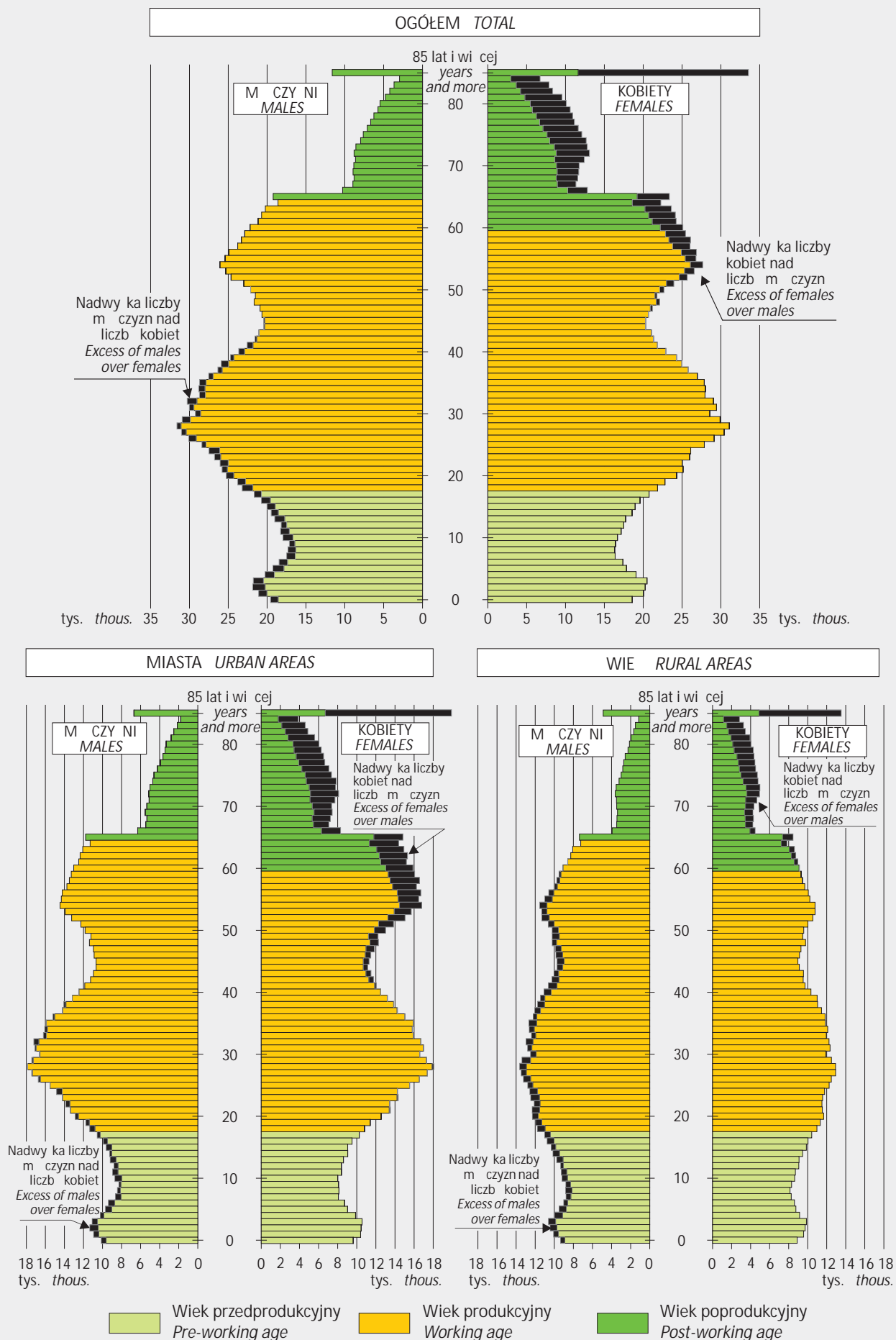

Ryc. 3. LUDNO WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2011

As of 31 XII

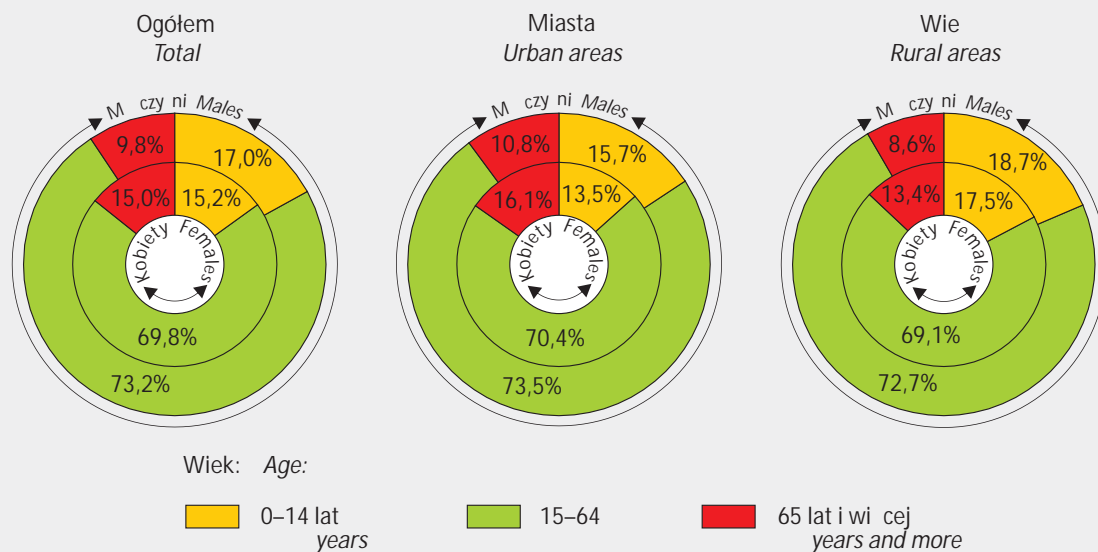

Ryc. 4. LUDNO WEDŁUG PŁCI I BIOLOGICZNYCH GRUP WIEKU W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND BIOLOGICAL GROUPS OF AGE IN 2011

As of 31 XII

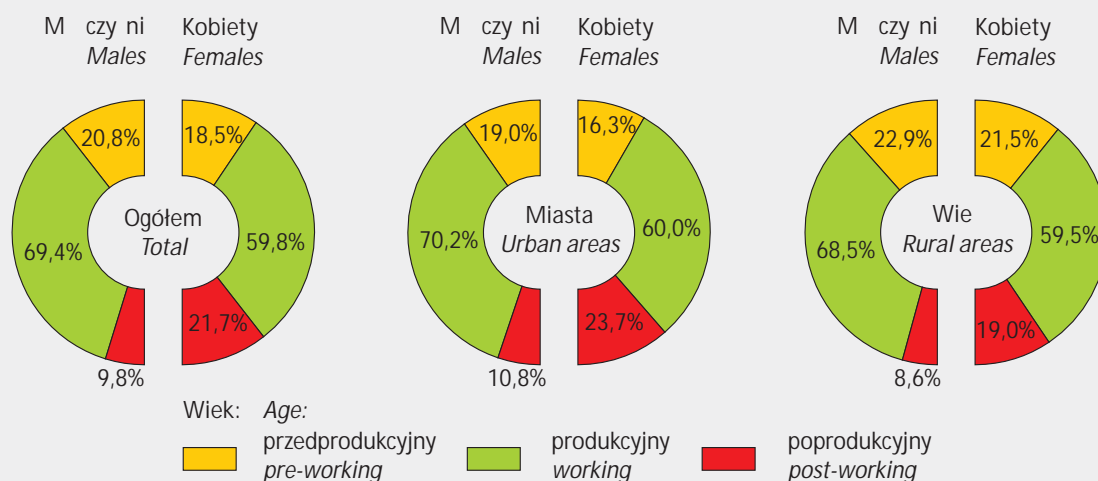

Ryc. 5. LUDNO WEDŁUG PŁCI I EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND ECONOMIC GROUPS OF AGE IN 2011

As of 31 XII

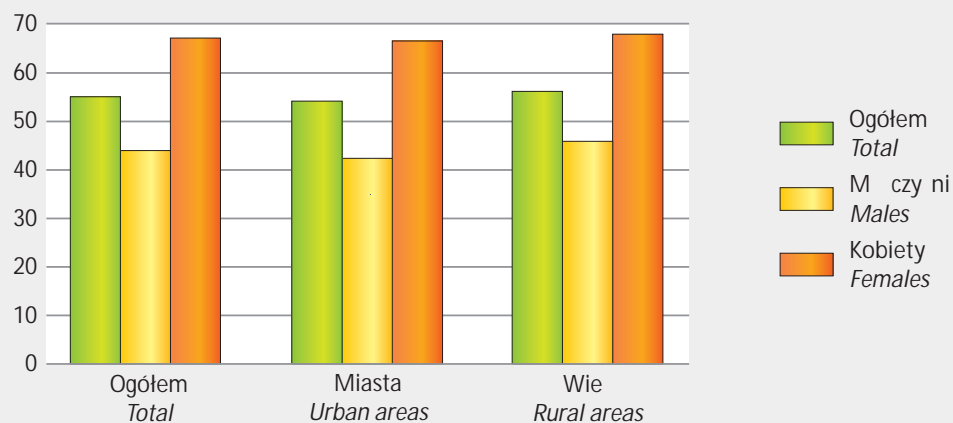

Ryc. 6. LUDNO W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM WEDŁUG PŁCI W 2011 R.

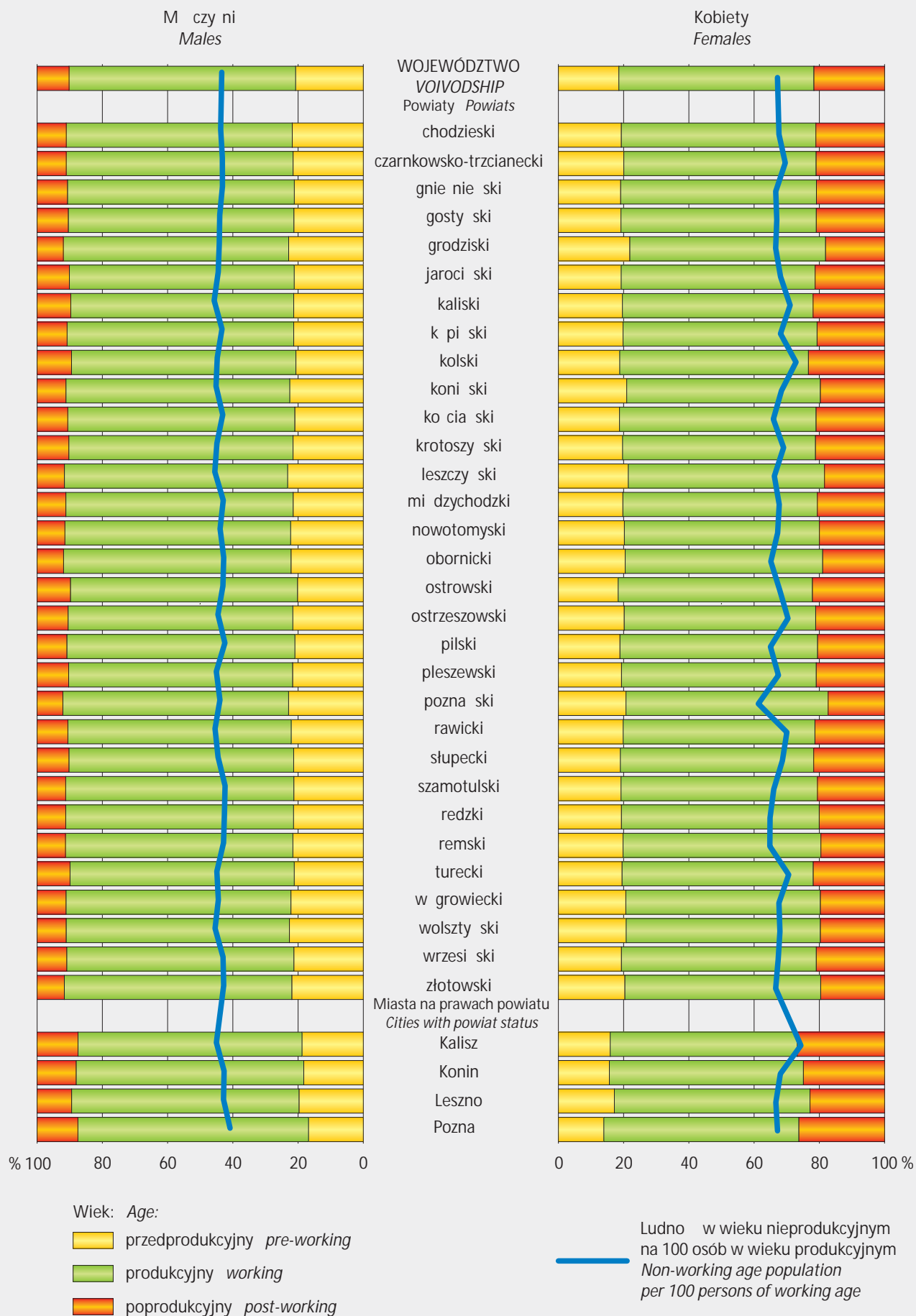
Stan w dniu 31 XII

NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE BY SEX IN 2011

As of 31 XII

Ryc. 7. LUDNO WEDŁUG PŁCI, EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I POWIATÓW W 2011 R.
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX, ECONOMIC GROUPS OF AGE AND POWIATS IN 2011
As of 31 XII

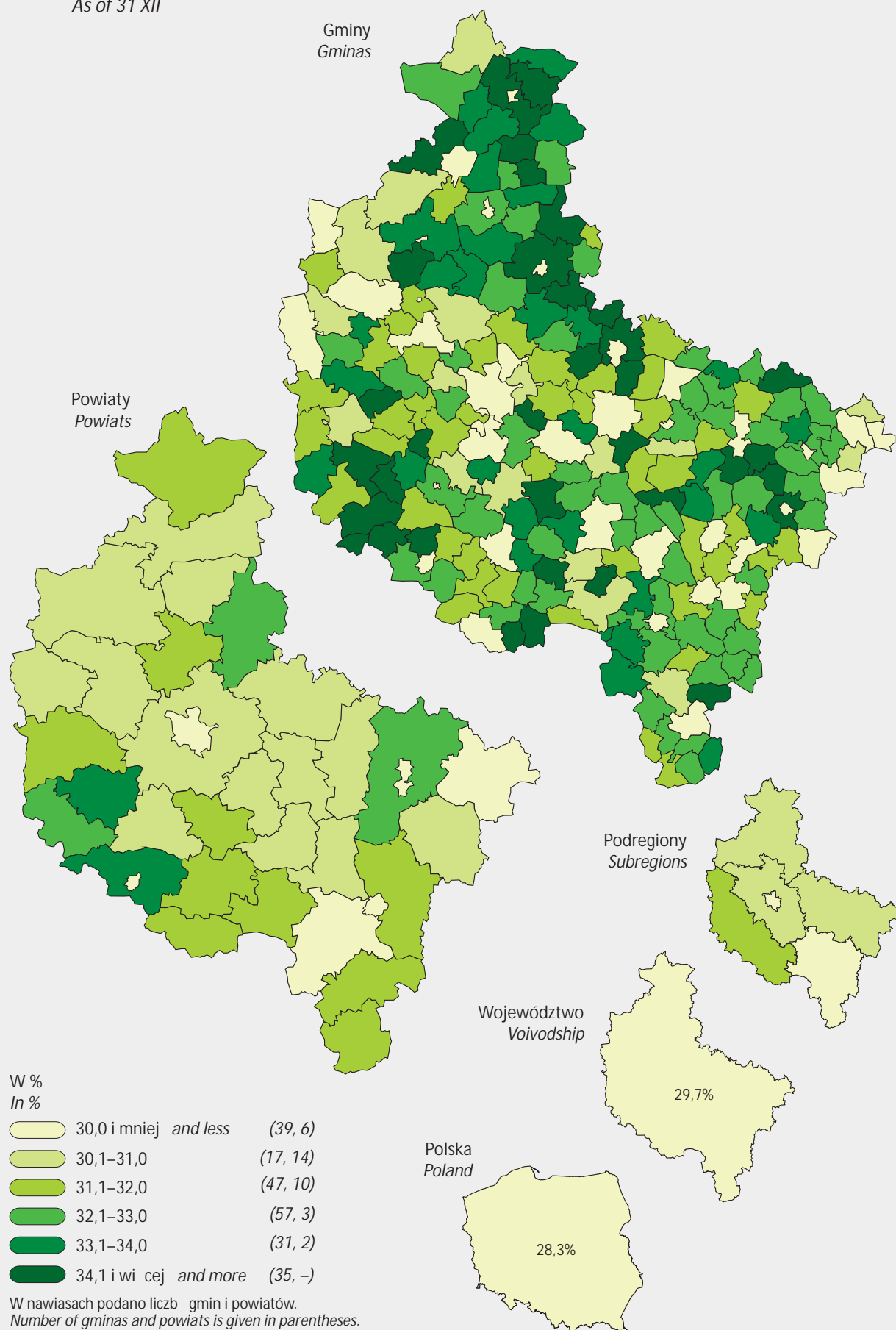

Ryc. 8. LUDNO W WIEKU PONI EJ 25 LAT W % LUDNO CI OGÓŁEM WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2011 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION AT AGE BELOW 25 YEARS IN % OF TOTAL POPULATION BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2011

As of 31 XII

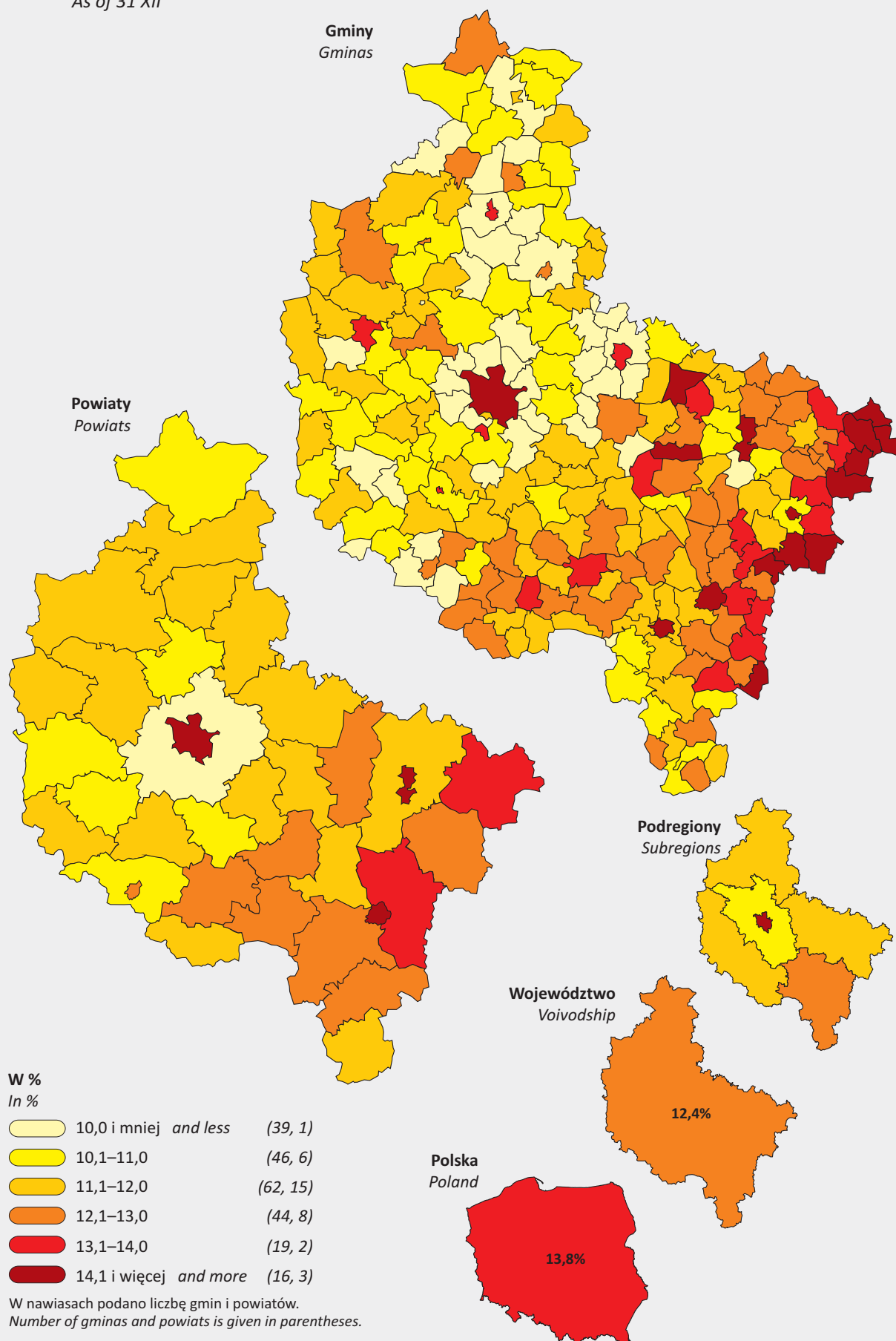

Ryc. 9. LUDNOŚĆ W WIEKU 65 LAT I WIĘCEJ W % LUDNOŚCI OGÓŁEM WEDŁUG GMIN,
POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2011 R.

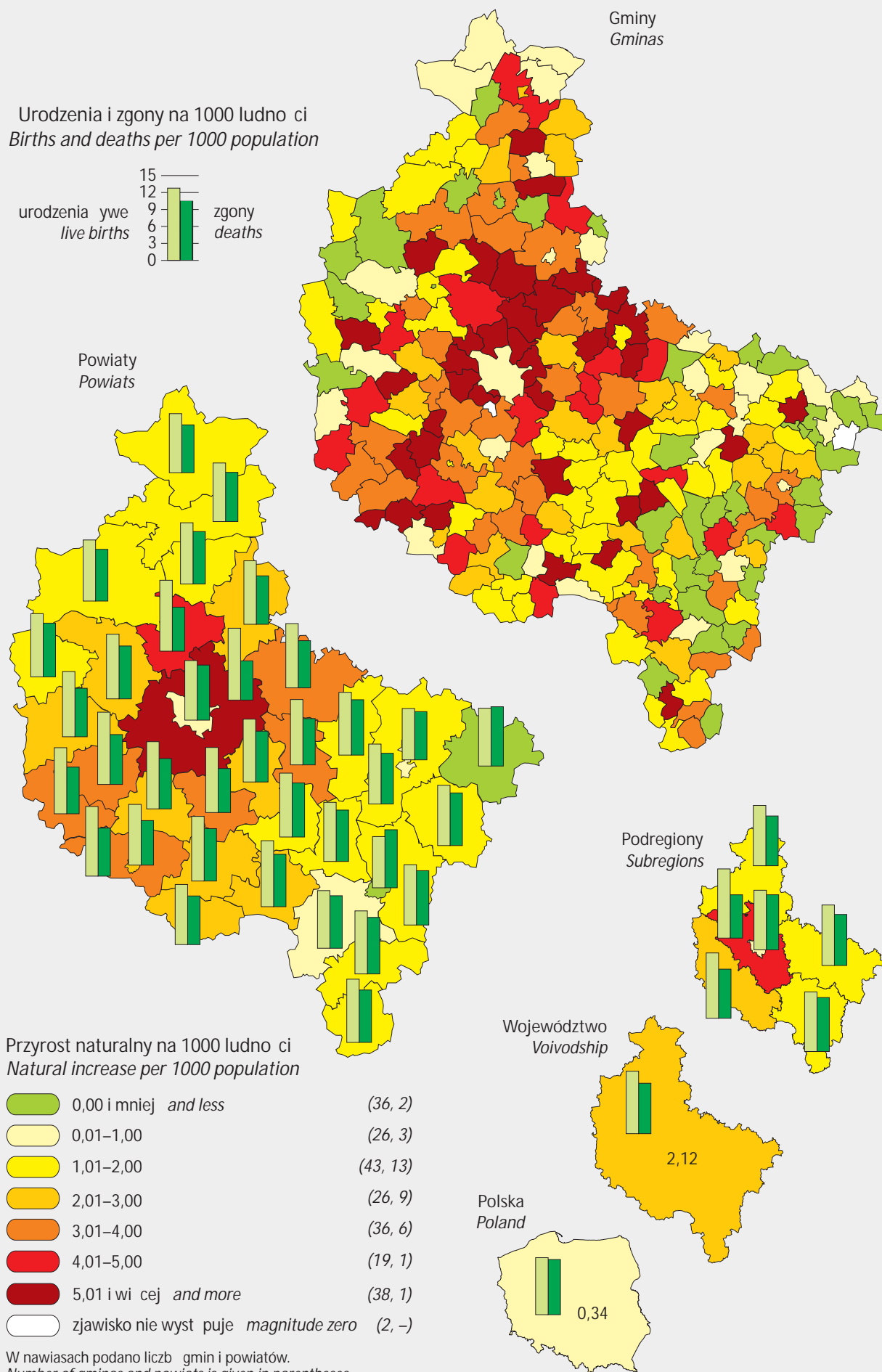
Stan w dniu 31 XII

POPULATION AT AGE 65 YEARS AND MORE IN % OF TOTAL POPULATION BY GMINAS,
POWIATS AND SUBREGIONS IN 2011

As of 31 XII

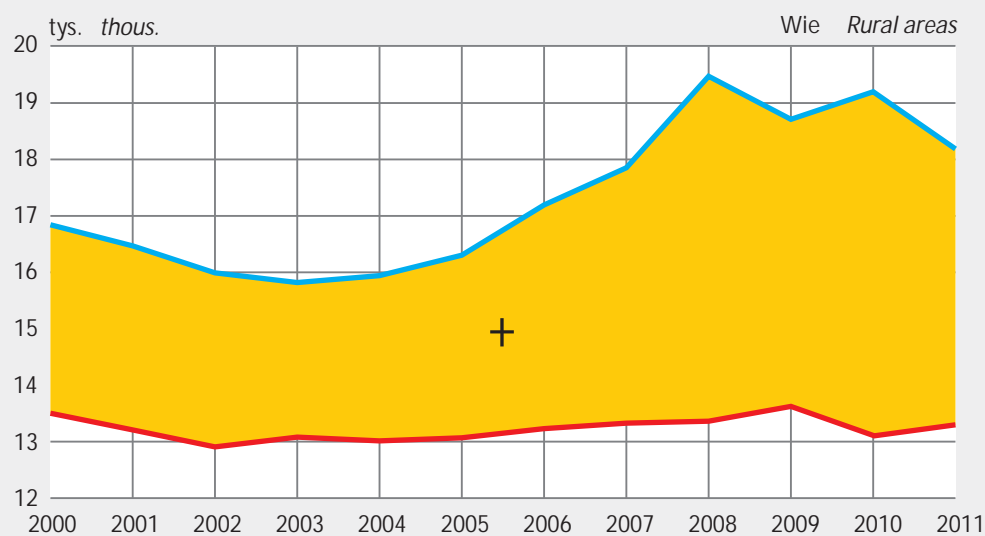
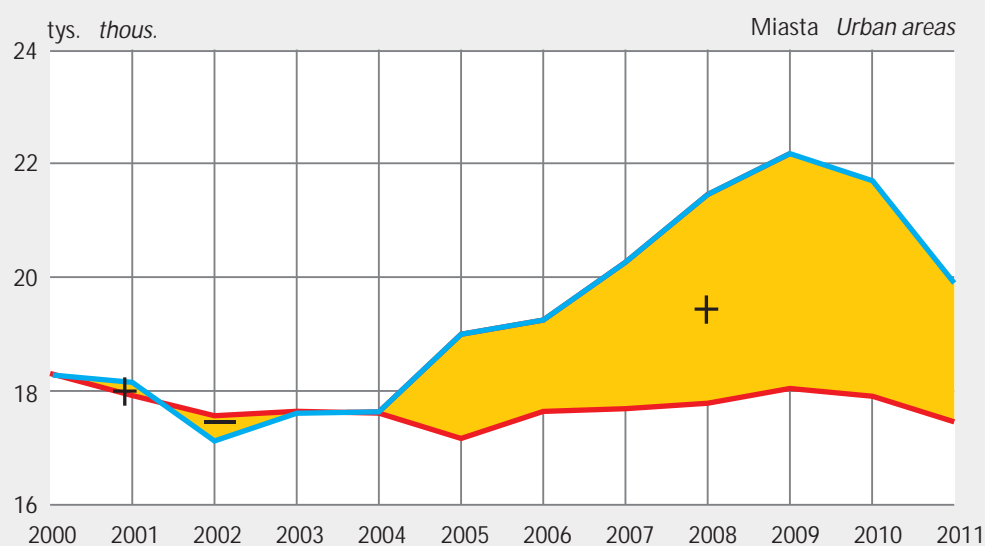
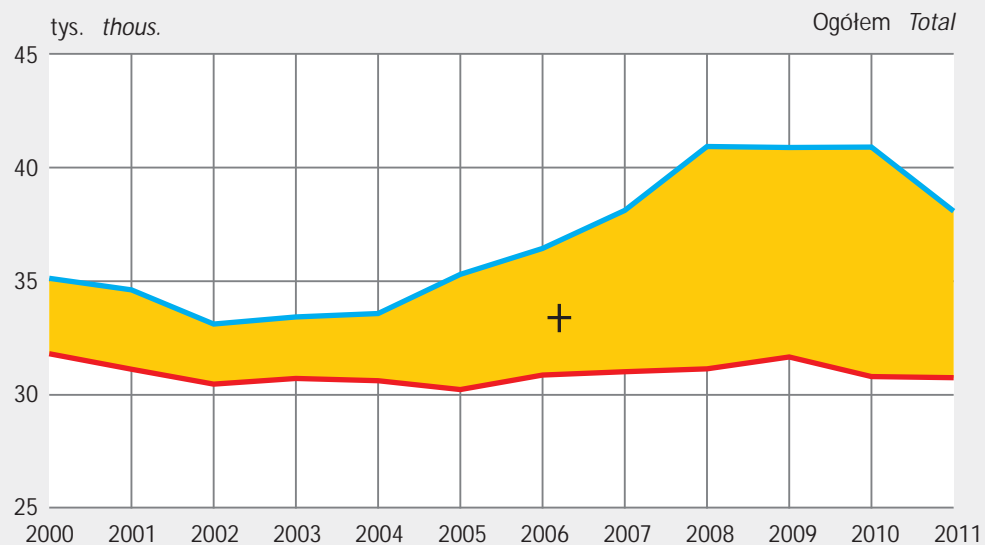

Ryc. 10. RUCH NATURALNY LUDNO CI WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2011 R.
VITAL STATISTICS BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2011

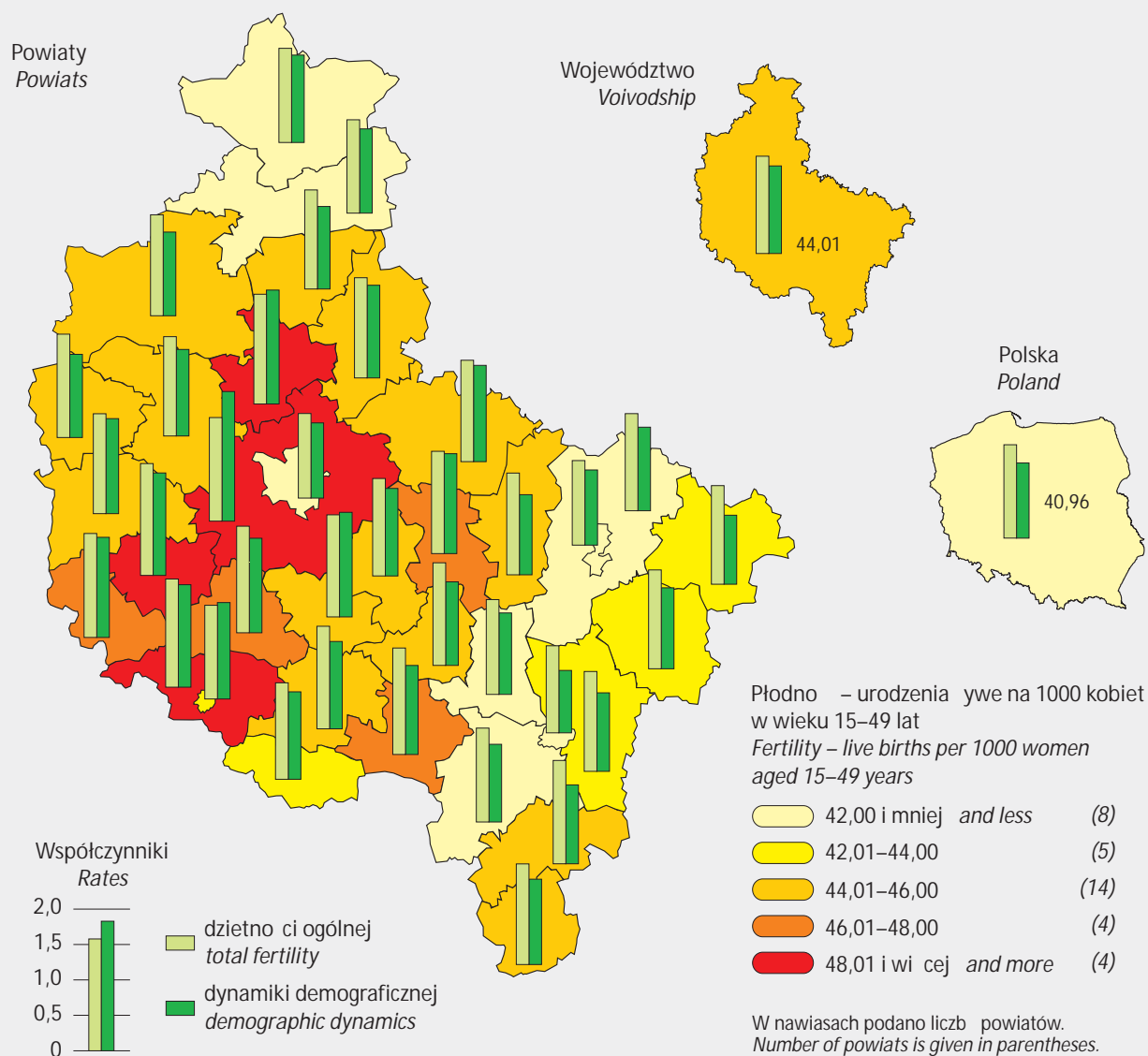

Ryc. 11. RUCH NATURALNY LUDNO CI
VITAL STATISTICS

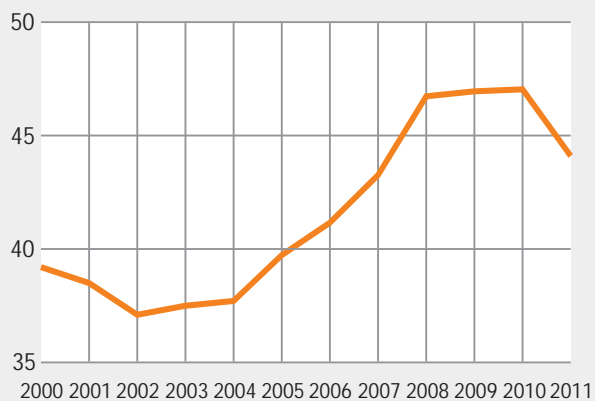
Urodzenia ywe *Live births*
Przyrost naturalny *Natural increase*
Zgony *Deaths*

Ryc. 12. PŁODNO KOBIEŃ I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI W 2011 R.
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION IN 2011

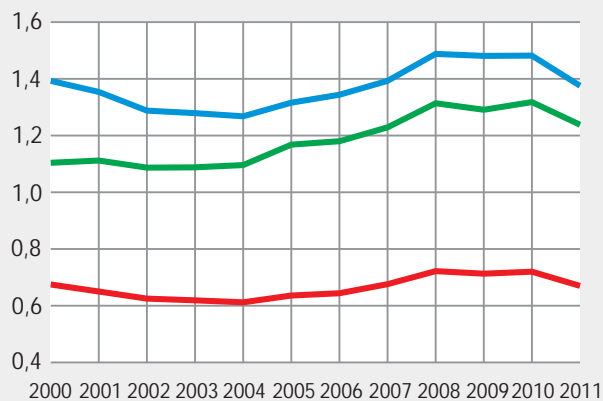

PŁODNO – URODZENIA ŻYWE
NA 1000 KOBIEŃ W WIEKU 15–49 LAT
FERTILITY – LIVE BIRTHS PER
1000 WOMEN AGED 15–49 YEARS

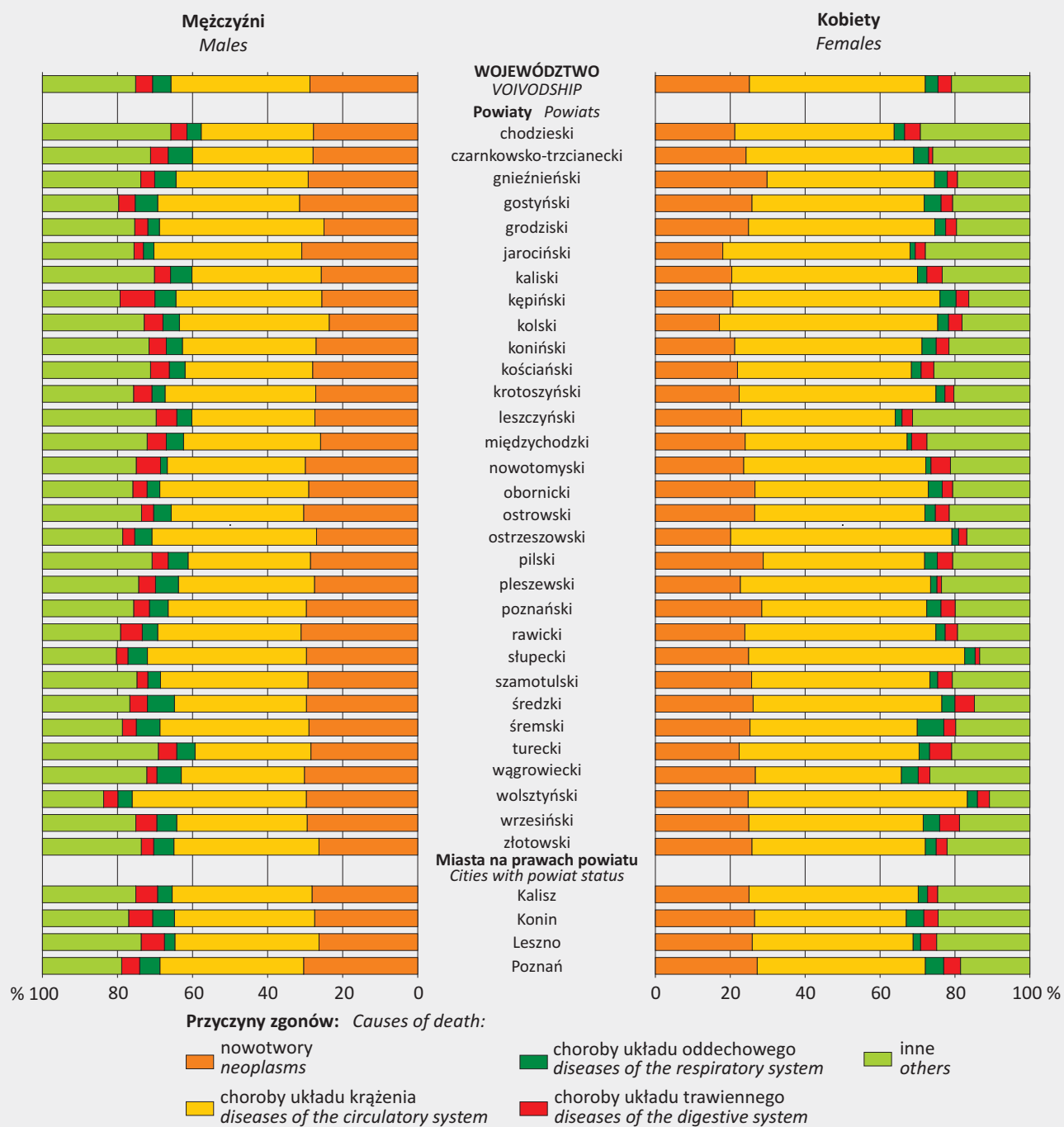

WSPÓŁCZYNNIKI
RATES

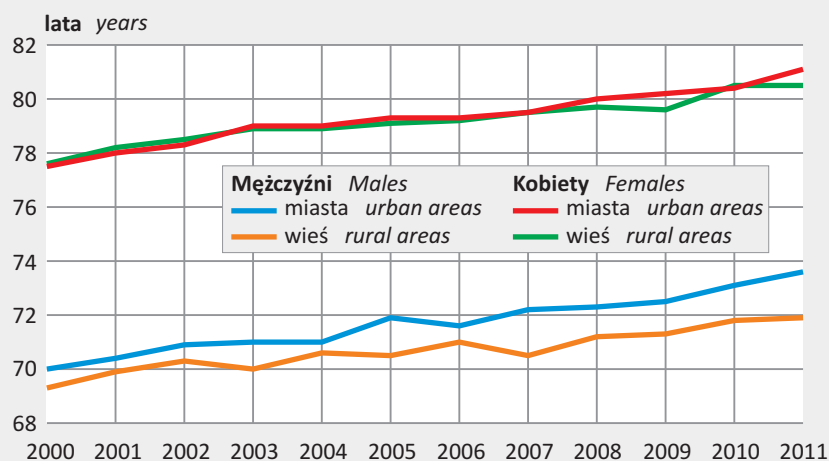
— Dzietność ogólna Total fertility
— Reprodukcyjność brutto Gross reproduction
— Dynamika demograficzna Demographic dynamics

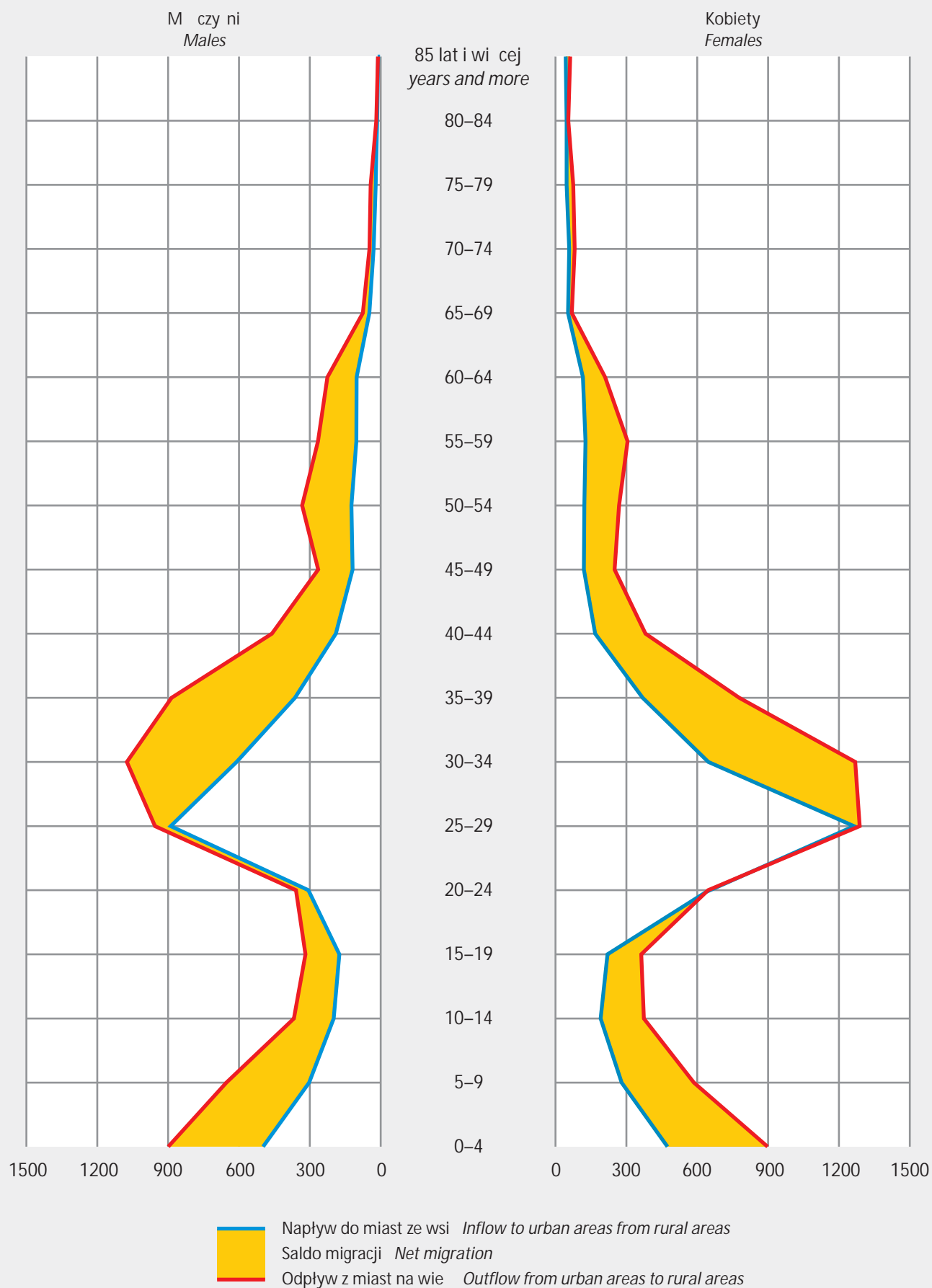
Ryc. 13. ZGONY WEDŁUG PŁCI, WYBRANYCH PRZYCZYN I POWIATÓW W 2010 R.
DEATHS BY SEX, SELECTED CAUSES AND POWIATS IN 2010

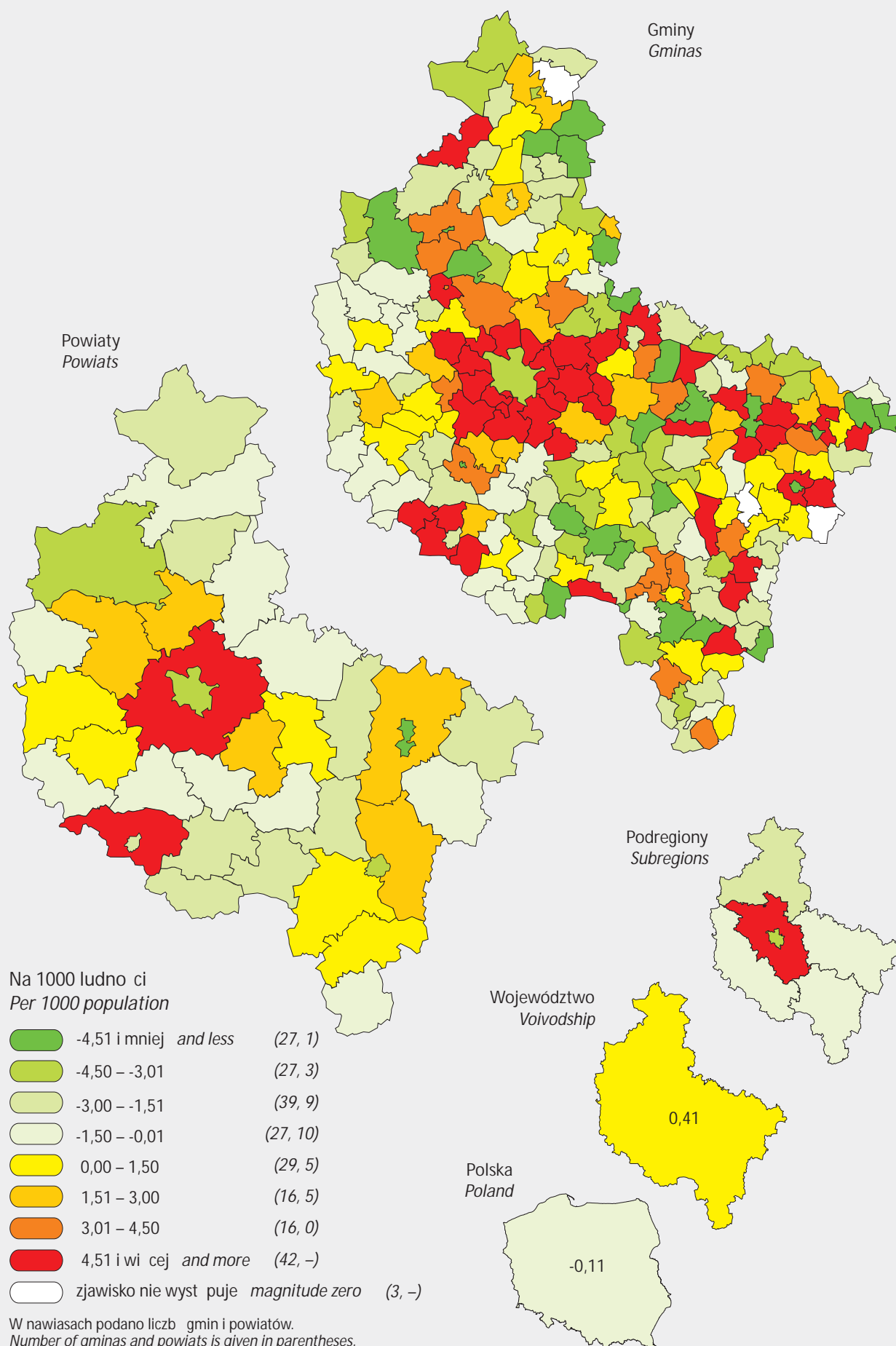
Ryc. 14. PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT
LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

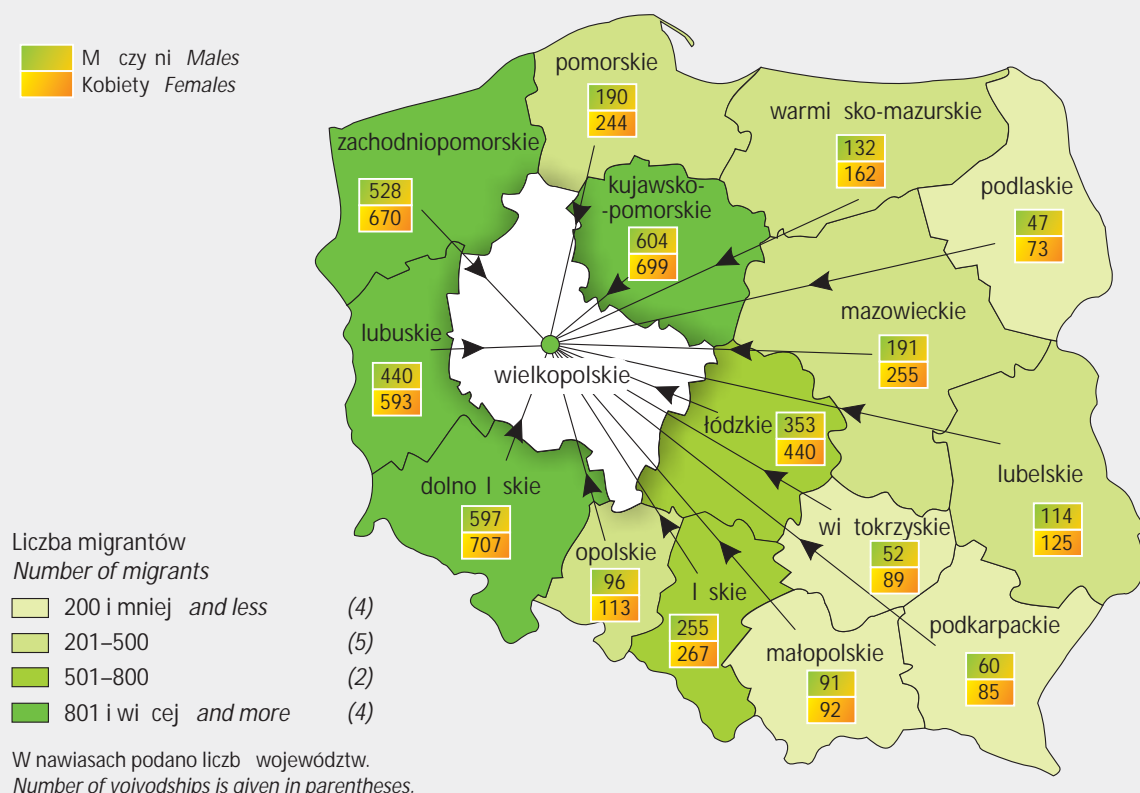
Ryc. 15. MIGRACJE WEWN TRZNE LUDNO CI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU
MIGRANTÓW W 2011 R.
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS IN 2011

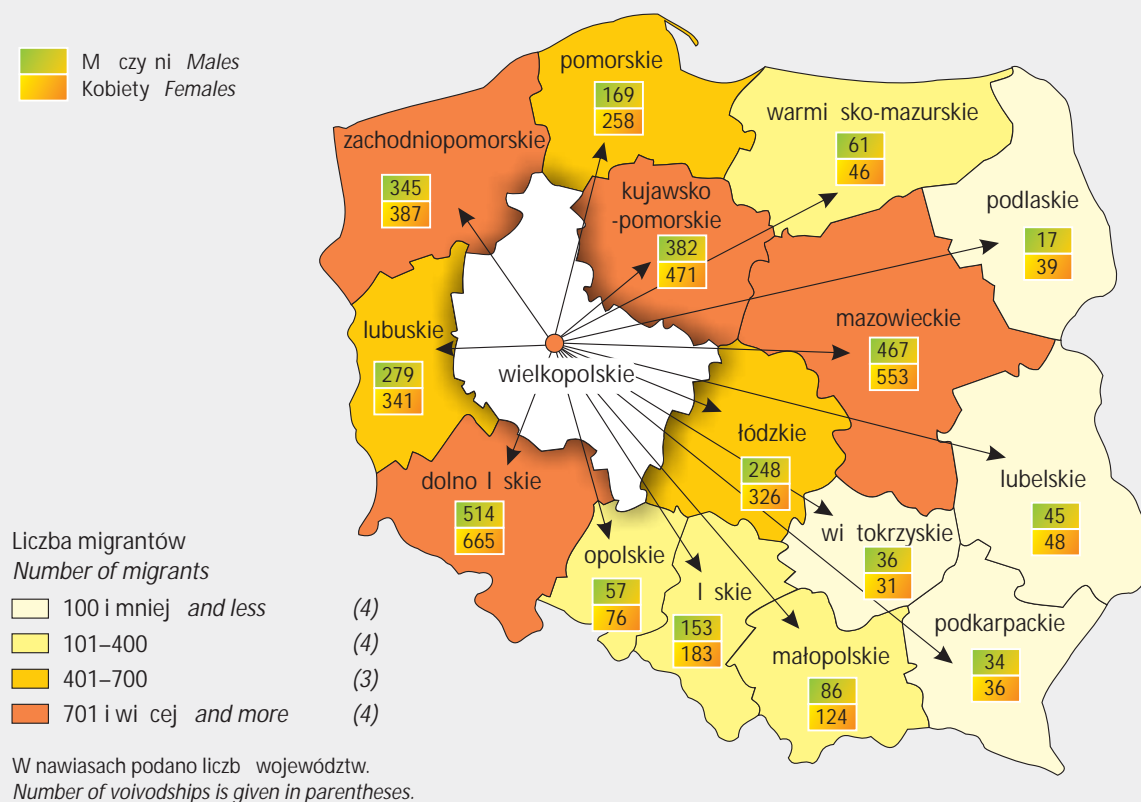
Ryc. 16. SALDO MIGRACJI WEWN TRZNYCH I ZAGRANICZNYCH NA POBYT STAŁY WEDŁUG
GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2011 R.
INTERNAL AND INTERNATIONAL NET MIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE
BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2011

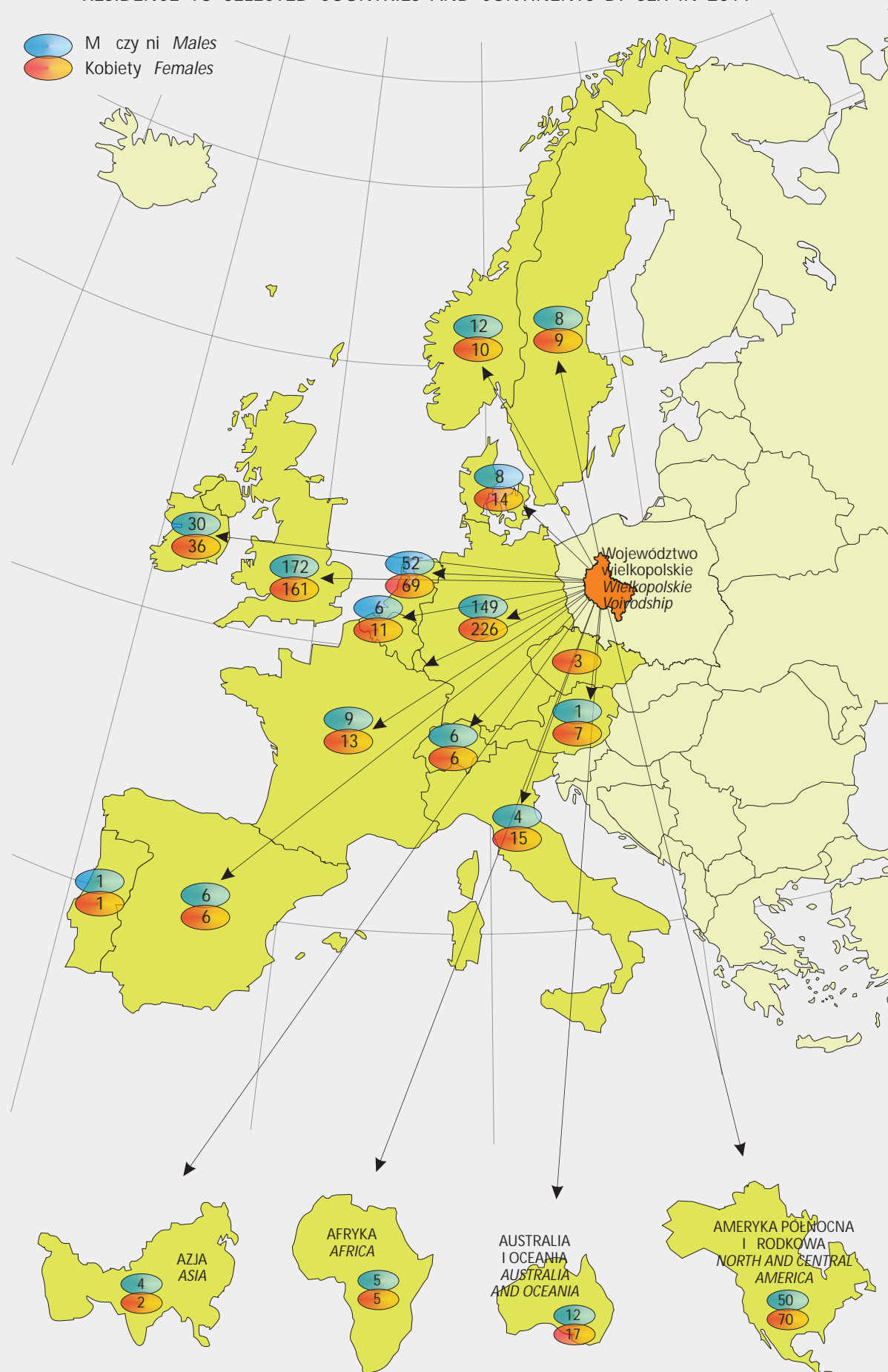
Ryc. 17. NAPŁYW MIGRANTÓW Z INNYCH WOJEWÓDZTWA DO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI W 2011 R.
INFLOW OF MIGRANTS FROM OTHER VOIVODSHIPS TO WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX IN 2011

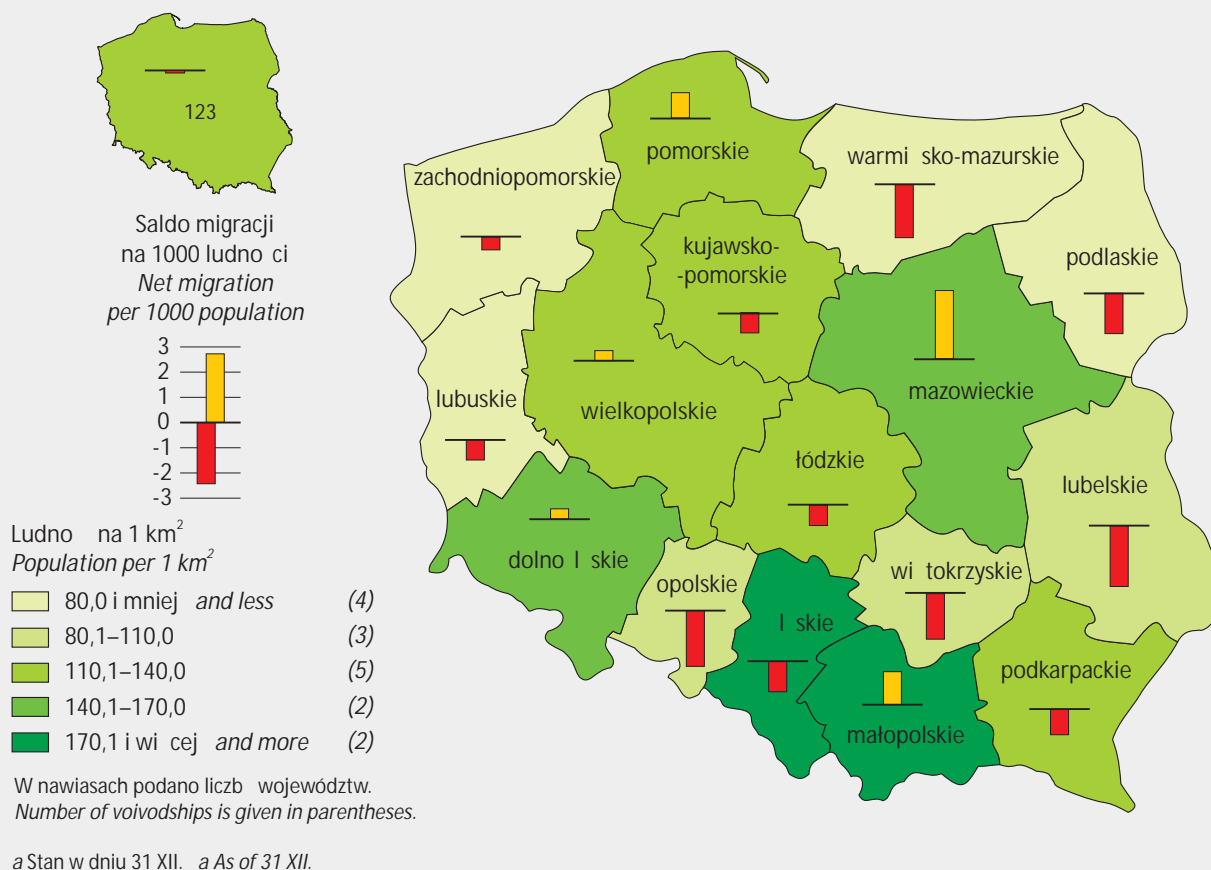
Ryc. 18. ODPŁYW MIGRANTÓW Z WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO INNYCH WOJEWÓDZTWA NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI W 2011 R.
OUTFLOW OF MIGRANTS FROM WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP TO OTHER VOIVODSHIPS FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX IN 2011

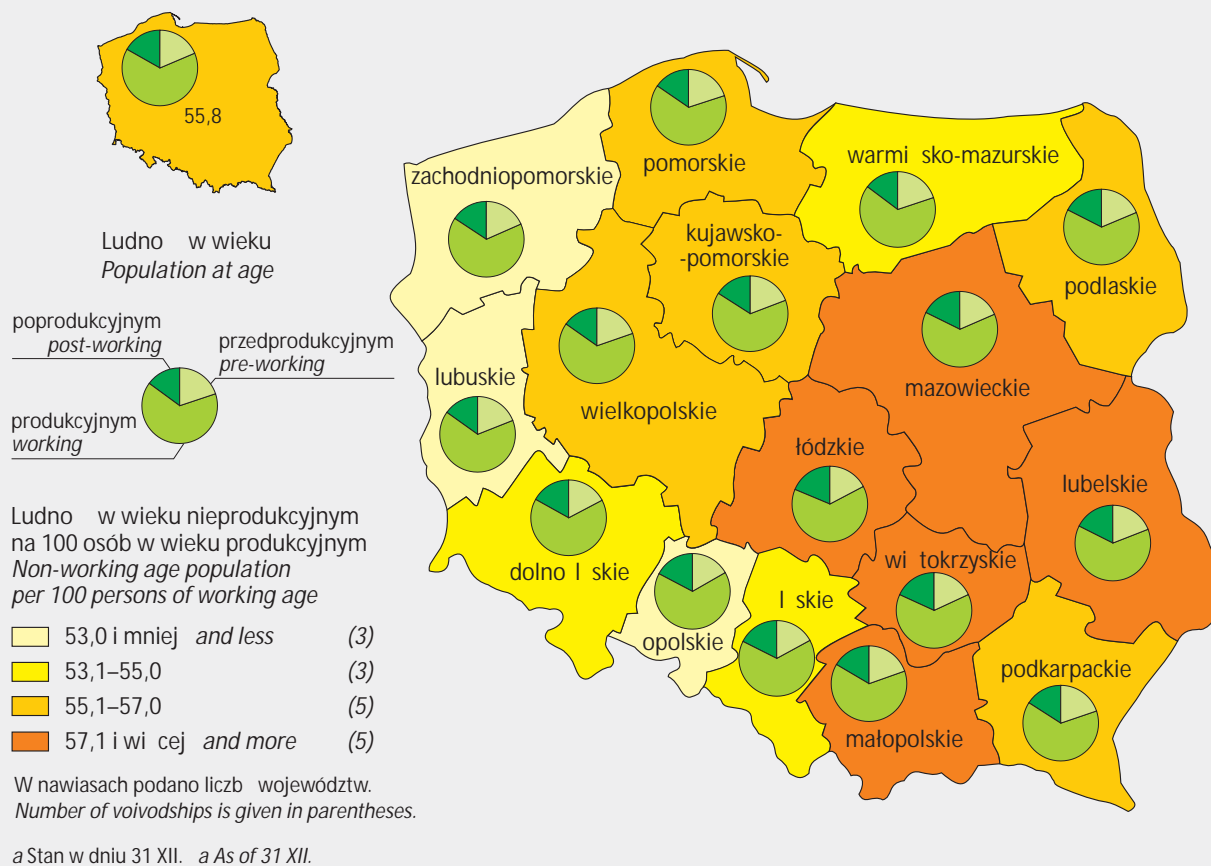
Ryc. 19. ODPŁYW MIGRANTÓW Z WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA POBYT STAŁY DO WYBRANYCH KRAJÓW I KONTYNETÓW WEDŁUG PŁCI W 2011 R.
OUTFLOW OF MIGRANTS FROM WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP FOR PERMANENT RESIDENCE TO SELECTED COUNTRIES AND CONTINENTS BY SEX IN 2011

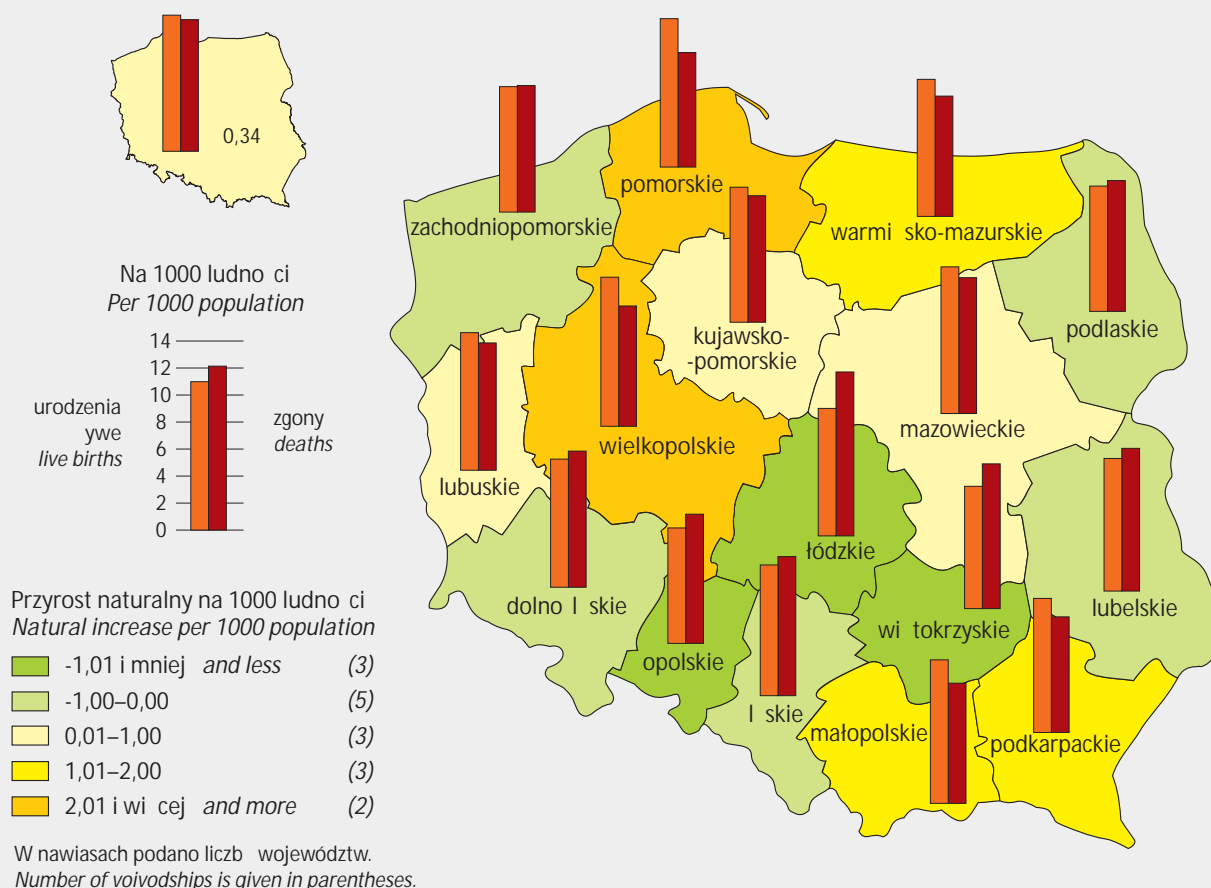
Ryc. 20. G STO ZALUDNIENIA^a I SALDO MIGRACJI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.
POPULATION DENSITY^a AND NET MIGRATION BY VOIVODSHIPS IN 2011

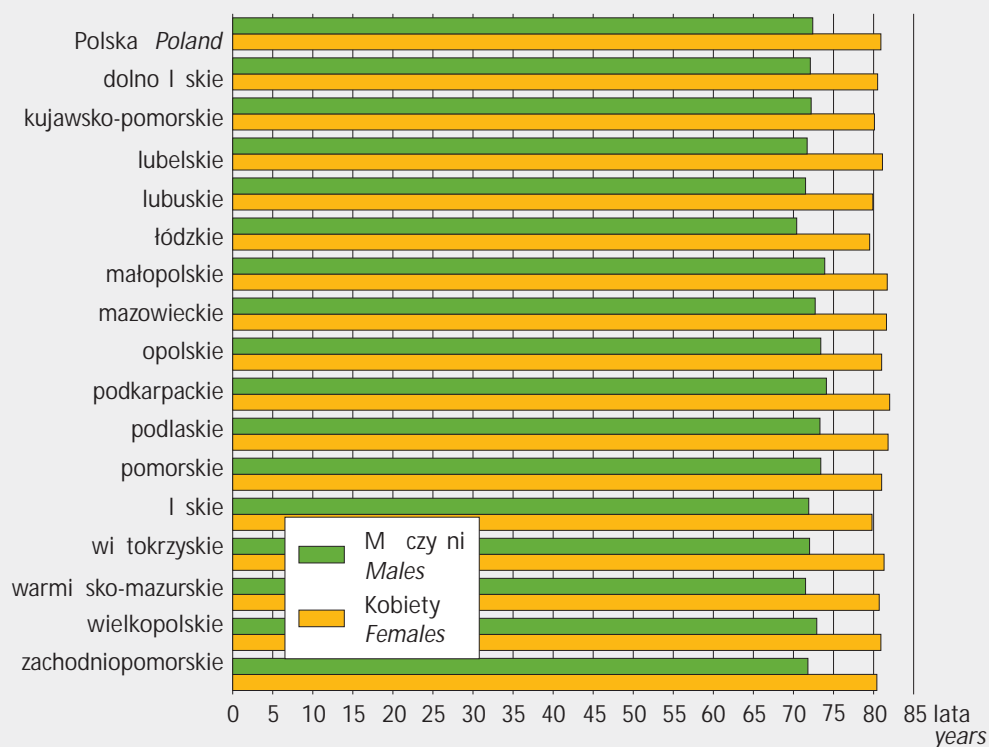
Ryc. 21. LUDNO W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM^a
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a BY VOIVODSHIPS IN 2011

Ryc. 22. RUCH NATURALNY LUDNO CI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.
VITAL STATISTICS BY VOIVODSHIPS IN 2011

Ryc. 23. PRZECI TNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA YCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.
LIFE EXPENTANCY AT 0 AGE BY VOIVODSHIPS IN 2011

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU

60-959 Poznań, ul. Jana H. Dąbrowskiego 79

tel. 61 27 98 200

fax 61 27 98 100

e-mail: sekretariat@stat.gov.pl <http://www.stat.gov.pl/poznan>

INFORMATORIA STATYSTYCZNE

POZNAŃ

60-624 Poznań, ul. Wojska Polskiego 27/29

☎ 61 27 98 320, 61 27 98 325

KALISZ

62-800 Kalisz, pl. Jana Kilińskiego 13

☎ 62 502 71 14, 62 502 71 64

KONIN

62-510 Konin, ul. Poznańska 84

☎ 63 249 94 12, 63 249 94 13

KOŃCIN

64-000 Końcin, al. Tadeusza Kościuszki 22

☎ 65 511 53 01, 65 511 53 06

PIŁA

64-920 Piła, al. Niepodległości 37

☎ 67 352 72 22

* * *

- ✓ Udostępnianie telefonicznie i na miejscu:
 - ♦ danych statystycznych,
 - ♦ komunikatów US i GUS.
- ✓ Przyjmowanie zamówień na:
 - ♦ niepublikowane dane statystyczne ze zbiorów danych US,
 - ♦ wykonanie opracowań w oparciu o informacje publikowane przez GUS.
- ✓ Informacje o korzystaniu z danych adresowych rejestru REGON:
 - ♦ konsultacje,
 - ♦ wyjaśnienia,
 - ♦ doradztwo w sprawach algorytmów wyboru.
- ✓ Sprzedaż publikacji US i GUS:
 - ♦ na miejscu,
 - ♦ wysyłkowa.

PUBLIKACJE DOSTĘPNE W SPRZEDAŻY

Rocznik Statystyczny Województwa Wielkopolskiego 2011

Województwo Wielkopolskie 2011.

Podregiony – Powiaty – Gminy

Rocznik Statystyczny Poznania 2011

Warunki życia ludności w województwie wielkopolskim w 2010 r.

Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2011 r.

Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie wielkopolskim, 2011 r.

Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie wielkopolskim w 2011 r.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2011 r.

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego 2011

Rolnictwo w województwie wielkopolskim w 2011 r.

URZĄD STATYSTYCZNY
W INTERNECIE
www.stat.gov.pl/poznan

AUTOMATYCZNA
INFORMACJA TELEFONICZNA
TELEINFOSTAT
61 27 98 203

- ✓ wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw i w gospodarce narodowej,
- ✓ wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych,
- ✓ wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej,
- ✓ ceny skupu żyta.